

**SLOVENSKÁ POĽNOHOSPODÁRSKA UNIVERZITA
V NITRE**

Rektor: prof. Dr. Ing. Mikuláš Látečka, PhD.

FAKULTA EKONOMIKY A MANAŽMENTU

Dekan: prof. Ing. Peter Bielik, PhD.

Analýza využívania fondov EÚ v regióne Gemer

Diplomová práca

Katedra spoločenských vied

Vedúci katedry: PhDr. Peter Porubčan, CSc..

Vedúci práce: PhDr. Peter Porubčan, CSc.

Jana Harandzová

Nitra 2008

Summary

The contemporary development of world economics is accompanied by elements of globalization and supranationality. These determinants have positive effects on national states, which through the process of europization, are becoming members of multinational organizations. Attention, most of all, is being paid to the political, economical and social unification of the European Continent where a significant place belongs to the European Union which can be considered as the greatest economical and integrational alignment in Europe.

The European Union, at the moment, means home for citizens of 27 European countries: Austria, Belgium, Bulgaria, Cyprus, the Czech Republic, Denmark, Estonia, Finland, France, Germany, Greece, Hungary, Ireland, Italy, Latvia, Lithuania, Luxembourg, Malta, the Netherlands, Poland, Portugal, Romania, Slovakia, Slovenia, Spain, Sweden, and the United Kingdom. The area of the European Union is 4 325 675 km² and its population is approximately 496 million what is the third biggest population after China (1,306 billion) and India (1,080 billion). The basic principle of functioning of the European Union is entrusting the European Institutions with competences, which used to be of the member countries.

For Slovakia in its history it was a significant step to enter the European Union. New opportunities connected with the entering of Slovakia the European Union involve all the fields of political, economical and social life and it is undeniable that all these happenings will be reflected in the lives of all of us. The above mentioned changes bring new chances in using the financial resources from the European Union which can help to develop our country. Expectations connected with the application of European capital from the structural funds will only be fulfilled, when all the involved participants in Slovakia-not only the government, project officers in agencies, but the businessmen, local and regional authorities and citizens acquire the methods of their functioning and application. The amount of capital flowing into Slovakia will highly depend on the capability to offer quality projects.

From the results it is clear villages analyzed in Gemer Region have gained finances from the initial and structural funds of the European Union for projects worth 181 776 211 Sk. These results can be viewed as a success considering the circumstances, although, the capital could have been much higher, if the system for the structural funds had been changed and officers responsible for project implementation had been better prepared. Applicants would welcome simplified application forms, reduced bureaucracy, shortening and creating a more transparent process of evaluation what would lead to quicker application of the capital.

At the same time, it is necessary to point at the quality of the evaluation process where lobbying and contacts determine success, not the real quality and expected effects are the most important criteria. It is now up to us to learn from these mistakes and create a more effective system of programming, implementing, monitoring and evaluating structural funds, what will lead to a balanced socio-economical development.

Kľúčové slová:

European Union – Európska únia

significant step – dôležitý krok

new opportunities – nové príležitosti

initial funds - predvstupové fondy

structural funds – štrukturálne fondy

socio-economical development – sociálno-ekonomický rozvoj

ČESTNÉ VYHLÁSENIE

Čestne vyhlasujem, že som diplomovú prácu vypracovala samostatne, a že som uviedla všetku použitú literatúru súvisiacu so zameraním diplomovej práce.

Nitra, apríl 2008

.....
podpis autora

POĎAKOVANIE

Touto cestou vyslovujem poďakovanie PhDr. Petrovi Porubčanovi, Csc. za pomoc, odborné vedenie, cenné rady a pripomienky pri vypracovaní mojej diplomovej práce.

Nitra, apríl 2008

.....

podpis autora

OBSAH

ÚVOD	7
1 PREHLAD O SÚČASNOM STAVE RIEŠENEJ PROBLEMATKY	9
1.1 Európska únia	9
1.2 Predvstupová pomoc EÚ	14
1.3 Štrukturálne fondy	15
1.4 Región	18
2 CIEĽ PRÁCE	22
3 METODIKA PRÁCE	23
3.1 Charakteristika objektu skúmania	23
3.2 Spôsob získavania údaj a ich zdroje	23
3.3 Spôsob získavania údaj a ich zdroje	23
3.4 Použité metódy a interpretácie výsledkov	24
4 VÝSLEDKY PRÁCE	25
4.1 Sektorové operačné programy a operačný program na roky 2004-2006	25
4.2 Čerpanie prostriedkov zo štrukturálnych fondov Európskej únie a ŠR	26
4.3 Oboznámenie sa s územím Gemera	27
4.4 Rimavská Sobota	30
4.5 Rožňava	37
4.6 Revúca	40
4.7 Tornaľa	44
4.8 SWOT analýza regiónu Gemer	49
5 ZÁVER	51
6 POUŽITÁ LITERATÚRA	53
7 PRÍLOHY	57

ÚVOD

Európsky systém je systémom, v ktorom bezproblémové fungovanie všetkých inštitúcií slúži spoločnému záujmu. Akékoľvek oslabenie týchto inštitúcií oslabí celú úniu. Napriek tomu pozorujeme nepriaznivý trend v myslení, že ďalšie napredovanie v európskej integrácii možno dosiahnuť v prvom rade na základe priamej spolupráce medzi vládami.

Romano Prodi

Súčasný vývoj vo svetovej ekonomike je sprevádzaný prvkami globalizácie a transnacionality. Tieto determinanty pozitívne pôsobia na národné štáty, ktoré sa v procese europeizácie stávajú súčasťami nadnárodných organizácií. Pozornosť sa venuje predovšetkým politickému, ekonomickému a sociálnemu zjednoteniu európskeho kontinentu, kde významné miesto patrí Európskej únii, ktorú môžeme považovať za najväčšie ekonomicko-integračné zoskupenie v Európe.

Európska únia je v súčasnosti domovom pre občanom 27 európskych krajín: Belgicko, Bulharsko, Cyprus, Česká republika, Dánsko, Estónsko, Fínsko, Francúzsko, Grécko, Holandsko, Írsko, Litva, Lotyšsko, Luxembursko, Maďarsko, Malta, Nemecko, Poľsko, Portugalsko, Rakúsko, Rumunsko, Slovinsko, Slovensko, Španielsko, Švédsko, Taliansko a Veľká Británia. Celkovou rozlohou 4 325 675 km² a približne 496 miliónov obyvateľov, čo je tretia najväčšia populácia na svete po Číne (1 306 mil.) a Indii (1 080 mil.). Základným princípom fungovania Európskej únie je zverovanie právomocí, ktoré boli skôr v kompetencii členských štátov, na európske inštitúcie. Základom európskych inštitúcií je tzv. „inštitucionálny trojuholník“ – Rada Európskej únie, Európska komisia a Európsky parlament.

Slovenská republika – jej mestá a obce - sa prostredníctvom Združenia miest a obcí zúčastňovali ako pozorovateľ na práci Rady Európy od roku 1991. V Kongrese miestnych a regionálnych samospráv Európy, ktorý Rada Európy vytvorila v roku 1994, zastupuje Slovensko delegácia piatich zástupcov a piatich náhradníkov. Rada Európy vždy uznávala dôležitosť demokracie na miestnej a regionálnej úrovni a zdôrazňovala, že miestna samospráva musí vychádzať v ústrety potrebám všetkých Európanov v mestách aj na dedinách, v centrálnych, odľahlých i hraničných regiónoch od Islandu po Rusko a od Nórska až po Balkán. So vznikom nových štátov s rôznou politickou a

hospodárskou základňou a meniacou sa tvárou Európy sa prirodzene mení aj jej úloha.

Význam európskej regionálnej politiky je nespochybniteľný. Princípy európskej regionálnej politiky sú piliermi, na ktorých je postavený jej hlavný cieľ - zabezpečenie ekonomickej a sociálnej súdržnosti v priestore Európskej únie. Jedným zo základných pilierov regionálnej politiky EÚ je partnerstvo. Aj Slovensko vníma tento princíp ako kľúčovú súčasť regionálnej politiky. Posilneniu partnerstva a zvyšovaniu úlohy krajských samospráv v oblasti regionálnej politiky výrazne napomáha reforma verejnej správy, ktorá sa na Slovensku dostáva do záverečnej fázy. Pri tvorbe nového systému verejnej správy sa kládol dôraz - posilnenie samosprávy, zvýšenie rozpočtovej spravodlivosti a posilnenie transparentnosti. Komunálna reforma je významným predpokladom na decentralizáciu ďalších kompetencií a posilňovanie samospráv. Regionálnu demokraciu na Slovensku upevňuje zvyšovanie účasti občanov na správe vecí verejných, a zvlášť regionálnych, ako aj aktivity mimovládnych organizácií. Počas prvého roku členstva v Európskej únii Slovenská republika, jej regióny, mestá a obce dostali príležitosť prostredníctvom finančnej podpory EÚ postupne zabezpečovať svoj rozvoj. Hlavným cieľom je znižovanie rozdielov medzi regiónmi Slovenska, ale aj v rámci celej Európskej únie a odpoveď na výzvy spoločenstva štátov založenom na solidarite. Získali sme príležitosť aktívne sa zúčastňovať a prevziať zodpovednosť za budúcu tvár regiónov únie, za smerovanie kohéznej a regionálnej politiky únie. Kým do vstupu sme mohli čerpať predvstupové fondy, dnes už máme príležitosť získať finančné prostriedky na rozvoj regiónov aj zo štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu..

Slovensko vstupom do Európskej únie urobilo dôležitý krok vo svojej histórii. Nové príležitosti spojené so vstupom Slovenska do Európskej únie sa týkajú všetkých oblastí politického, ekonomického a spoločenského života a je nepopierateľné, že sa tieto udalosti premietnu do života každého z nás. Uvedená zmena prináša nové možnosti vo využití finančných prostriedkov z Európskej únie, ktoré môžu napomôcť v rozvoji našej krajiny. Očakávania spojené s čerpaním finančných prostriedkov z štrukturálnych fondov sa naplnia až vtedy, keď si na Slovensku všetci zainteresovaní – nielen vláda, pracovníci platobných agentúr, ale aj podnikatelia, miestna správa a občania osvoja spôsoby ich fungovania a využívania. Výška peňazí, ktoré budú aj v budúcnosti na Slovensko prichádzať, bude totiž v hlavnej miere závisieť od schopnosti predkladať kvalitné projekty.

1 Prehľad o súčasnom stave riešenej problematiky

1.1 Európska únia

Balko, L. a kolektív (1) Európska únia vznikla na základe Zmluvy o Európskej únii Z Maastrichtu, ktorá bola podpísaná dvanástimi členskými štátmi 7.februára 1992. Súčasťou zmluvy je 17 protokolov a 33 deklarácií. V roku 1995 keď sa členskými štátmi Európskej únie stali Rakúsko, Švédsko a Fínsko, bola členská základňa rozšírená na 15 členských štátov. Z ustanovení článku I tohto významného medzinárodnoprávneho dokumentu vyplýva, že „ Európska únia je zložená na Európskych spoločenstvách doplnených politikami a formami spolupráce zavedenými touto zmluvou “. Predmetné ustanovenie dokumentuje, Európsku úniu tvoria Európske spoločenstvo pre uhlie a oceľ, Európske spoločenstvo pre atómovú energiu a Európske spoločenstvo. Vo vecnej podstate ide o to, že tieto tri subjekty medzinárodného práva boli začlenené pod Európsku úniu, ktorej súčasťou sú aj spoločná zahraničná a bezpečnostná politika a spolupráca v oblasti spravodlivosti a vnútorných vecí. K hlavným cieľom pre, ktoré bola Európska únia založená patria: podporovanie vzájomného hospodárskeho a spoločenského rozvoja, vytvorenie priestoru bez hraníc, kde bude zabezpečený voľný pohyb tovarov, osôb, služieb a kapitálu, hospodárska a menová únia, zavedenie systému Európskych centrálnych bánk a založenie Európskej centrálnej banky, zavedenie princípu subsidiarity, určenie podmienok pre prijímanie nových členov, vysoká úroveň zamestnanosti a sociálnej politiky, zvyšovanie životnej úrovne a kvality života, rozšírenie spolupráce v oblasti súdnictva a vnútorných vecí. Európska únia má jednotný inštitucionálny systém, ktorý zabezpečuje spojitosť a kontinuitu činností uskutočňovaných so zámerom dosiahnutia jej cieľov. Inštitucionálny systém Európskych spoločenstiev t.j. Európsky parlament, Rada, Komisia, Súdny dvor ES, Účtovný dvor, Hospodársky a sociálny výbor, Výbor regiónov, Európska investičná banka, Európska centrálna banka je aj systémom Európskej únie. Európska únia je asociáciou štátov, ktorá má vlastný inštitucionálny systém a právny poriadok, ale nie je subjektom medzinárodného práva.

Bugárová, J. a kolektív (3) Európska únia je jednou z troch najvýznamnejších ekonomických síl v súčasnom svetovom hospodárstve. Je najväčším svetovým vývozcom a dovozom. Rozsiahly integračný priestor jej umožňuje rozvíjať veľkovýrobné spôsoby hospodárenia, minimalizovať výrobné náklady. Spomedzi priemyselne vyspelých krajín sa najviac podieľa na pomoci smerujúcej do rozvojových krajín.

Šipl, D. a Čiderová, D. (21) Európska únia nie je žiadnym altruistickým klubom, ktorý by na všetky strany ponúkal všetky pozitívne výsledky dosiahnuté počas doterajšej existencie aj za cenu narušenia vlastnej homogenity, jednoliatosti a spolupatričnosti. Jej históriu nesprevádzajú len úspechy a pozitíva, ale aj protirečenia, kompromisy, obdobia stagnácie, striedanie optimistických a pesimistických období.

Manuál projektového manažéra samosprávy (16) V Európskej únii sa uplatňujú štyri základné princípy: princíp partnerstva, princíp programovania, princíp koncentrácie, princíp dodatkovosti. Princíp partnerstva je keď zainteresovaní sociálno-ekonomických partneri všetkých úrovni sa aktívnou spoluprácou podieľajú na príprave, posudzovaní, schvaľovaní, realizácii a hodnotení všetkých programových dokumentov, ktorých sa ich týkajú. Princíp programovania je keď členský štát si uplatňuje na definovanie svojich priorit, cieľov a opatrení na ich dosiahnutie rovnaké, formou legislatívy záväzne dohodnuté postupy plánovania a programovania. Predložený program je následne predmetom spoločného rokovania s EK a výsledkom je záväzné rozhodnutie o ich spoločnom financovaní. Princíp koncentrácie je keď členský štát sa na základe svojich analýz sústreďí na najzávažnejšie problémy regionálnej a štrukturálnej politiky, definuje si strategické priority, na ktoré sústreďí svoje viacročné úsilie, vrátane finančných prostriedkov. Princíp dodatkovosti je keď členský štát poskytne na realizáciu programov vlastné prostriedky z verejných a súkromných zdrojov a prostriedky z fondov EÚ sú len doplnkom k tomuto úsiliu.

Figel', J. a Adamiš, M. (7) Európska únia je inštitucionálnym vyjadrením integrácie členských krajín do spoločenstva, ktorého prvotným cieľom bolo a zostáva zabezpečenie mierovej spolupráce členských štátov.

www.euroinfo.gov.sk (33) Európska únia je jedinečné zoskupenie 27 demokratických štátov Európy, ktoré sa dobrovoľne spojili do politického a ekonomického zoskupenia na dosiahnutie spoločných cieľov a jednoty Európy pomocou jednotnej zahraničnej a vnútornej politiky zvrchovaných členských štátov. Európska únia je založená na Európskych spoločenstvách, ktoré sú subjektmi medzinárodného práva. Prvým spoločenstvom bolo Európske spoločenstvo pre uhlie a oceľ (ESUO), ktoré bolo založené Zmluvou o založení Európskeho spoločenstva pre uhlie a oceľ v roku 1951. Názov Európska únia vznikol v roku 1993. Európska únia je aj spoločenstvom hodnôt. Členské štáty sa zaviazali dodržiavať

základné ľudské práva, slobodu, demokraciu a politický pluralizmus. Európska únia je tiež spoločenstvom solidarity, v ktorom silnejšie krajiny podporujú slabšie.

Úrad pre vydávanie publikácií Európskych spoločenstiev (30) Európska únia je najväčším svetovým poskytovateľom rozvojovej pomoci, hlavným obchodným partnerom rozvojových krajín a kľúčovým hráčom v politickom dialógu. V roku 2005 sa zaviazala zdvojnásobiť do roku 2010 aktuálnu úroveň oficiálnej pomoci.

László, F. (14) Jedným zo základných princípov fungovania Európskej únie je princíp solidarity v zmysle ktorého ekonomicky silnejší prispievajú slabším. Prostredníctvom štrukturálnych fondov sa realizujú projekty, ktoré by za iných okolností nemohli byť realizované vzhľadom na nedostatok prostriedkov.

www.slovenska-republika.com/data/oldsites/eu/005.htm (37) Európska únia je rodinou demokratických európskych krajín, ktoré sa spoločne usilujú o mier a prosperitu. Nie je štát, ktorý chce nahradiť existujúce štáty a nieje to však ani organizácia pre medzinárodnú spoluprácu. Európska únia je vlastne jedinečná. Členské štáty zriadili spoločné inštitúcie, ktorým preniesli časť svojej zvrchovanosti, aby sa rozhodnutia o osobitných záležitostiach spoločného záujmu robili demokraticky na európskej úrovni. Korene Európskej únie siahajú do druhej svetovej vojny. Zrod tejto myšlienky spočíva v presvedčovaní Európanov už nikdy nedopustiť ďalšie zabíjanie a ničenie.

Holešová, H. (10) Myšlienka zjednotenej Európy je veľmi stará. Už samotný výraz Európa má svoj pôvod v gréckej mytológii. Snaha vytvoriť inštitúciu vedúcu „ k stále užšiemu spojeniu medzi národmi Európy “sa zrodila na ruinách druhej svetovej vojny. Prvotným cieľom bolo, rovnako ako dnes, zaistiť mier, prosperitu a novú budúcnosť pre kontinent, ktorého politické a ekonomické fundamenty boli vážne narušené.

Európska únia znamená pre každého čosi iné. Premnohých ľudí je zárukou zachovania mieru na kontinente, ktorý bol počas predošlých päťdesiatich rokov poznačený nezdravým súperením a vnútorným napätím. Iní, naopak poukazujú na jej nízku akcieschopnosť pri riešení medzinárodných konfliktov a neschopnosť riešiť problémy dnešnej spoločnosti.

Krniská, R. (13) Európska únia je jedným z takých nadnárodných projektov, ktorý stanovuje pravidlá trvalo udržateľného rozvoja, spočívajúceho na vyváženom hospodárskom

raste a cenovej stabilite, vysoko konkurenčnej sociálnej trhovej ekonomike, zamerané na plnú zamestnanosť a sociálny pokrok v regiónoch so zachovaním regionálnej kultúry a vysokou úrovňou ochrany a zlepšovania kvality prostredia regiónov, spojeného so starostlivosťou o krajinu.

sk.europa.eu.int/index/go.php?id=23 (35) Európska únia predstavuje so svojimi 480 miliónmi obyvateľov jeden z najprosperujúcejších regiónov sveta. Členské štáty Európskej únie potvrdili v Amsterdamskej zmluve – Zmluve o založení Európskeho spoločenstva – svoju vôľu a cieľ, vytvoriť spoločný trh a hospodársku a menovú úniu uskutočňovaním spoločnej politiky a podporovať harmonický, vyvážený a trvalo udržateľný rozvoj hospodárskeho života, vysokú úroveň zamestnanosti a sociálnej ochrany, rovnaké postavenie mužov a žien, trvalo udržateľný a neinflačný rast, vysoký stupeň konkurencieschopnosti ako konvergenzie ekonomickej výkonnosti, vysokú úroveň ochrany a zlepšovania kvality života, ako aj hospodársku a sociálnu súdržnosť a solidaritu medzi členskými štátmi.

Tuptová, M. (25) Európa predstavuje jednu z ekonomicky najprosperujúcejších oblastí sveta, nie však všetky jej regióny majú vzhľadom na prírodno-geografické podmienky, históriu a ďalšie faktory, rovnakú štartovaciu pozíciu a šancu čeliť význam dynamicky sa meniaceho ekonomického prostredia. Ignorovať tieto skutočnosti by mohlo mať za následok prehĺbovanie disparít medzi regiónmi a následne narastanie sociálneho napätia v rámci spoločenstva, čo by v konečnom dôsledku znamenalo brzdu pre rozvoj Európskej únie ako celku. So vstupom Slovenskej republiky do Európskej únie sa ja pre regióny nášho štátu otvorili nové možnosti ich ďalšieho rozvoja.

www.amavet687.sk/europa/cojeto.php (32) Európska únia je jedinečnou organizáciou. Nie je to nový štát, ktorý nahradí existujúce štáty. Má svoje symboly, ktoré ju jednoznačne identifikujú. Európska únia je viac, než ktorákoľvek iná medzinárodná organizácia. Jej členské štáty postupne preniesli špecifické právomoci na európsku úroveň tak, aby sa na tejto úrovni mohli robiť demokratické rozhodnutia o otázkach európskeho významu. Európa je kontinentom mnohých rozmanitých tradícií a jazykov, ale aj spoločných hodnôt. Hlavným cieľom Európskej únie je vytvárať stále tesnejšiu spoluprácu medzi Európskymi národmi, aby prijímané rozhodnutia mali čo najbližšie k občanom.

Úrad pre vydávanie úradných publikácií Európskych spoločenstiev (28) Európska únia má otvorený trh, ktorý tvorí 27 krajín a viac ako 490 miliónov spotrebiteľov. Táto skutočnosť poskytuje príležitosť na prístup k obrovskému spektru výrobkov a služieb a možnosť kupovať výrobky za najkonkurenčnejšie ceny bez toho, aby ste si robili starosti s clami, daňami a v prípade eurozóny s výmennými kurzami. Ochrana spotrebiteľa, ich záujmov a bezpečnosti je hlavnou súčasťou celkového cieľa EÚ zlepšiť kvalitu života všetkých Európanov.

Úrad pre vydávanie úradných publikácií Európskych spoločenstiev (29) Zo svojej pozície sa európska únia snaží byť v čo najväčšej miere otvorená a transparentná. Intenzívne pomáha svojim občanom dozvedieť sa viac o EÚ a počúvať ich názory. Komunikácia je základný prvok každej demokracie a Európska únia nie je žiadnou výnimkou. Európska únia vynakladá veľké úsilie, aby zostala v kontakte so svojimi občanmi a neustále ich informovala. Spravuje jednu z najväčších internetových stránok na svete, ktorú denne navštívi okolo 500 000 návštevníkov, a prevádzkuje bezplatnú telefónnu linku pomoci občanom vo všetkých úradných jazykoch EÚ.

Úrad pre vydávanie úradných publikácií Európskych spoločenstiev (27) Európska únia existuje preto, lebo jej členské štáty súhlasili so spojením svojich záujmov, ako aj svojej suverenity v určitých kľúčových sektoroch a politikách. Urobili tak v mene mieru, prosperity a bezpečnosti pre svojich občanov. Všetko toto je stanovené v zakladajúcich zmluvách EÚ. Európska komisia zohráva kľúčovú úlohu v tom, aby EÚ dokázala splniť svoje sľuby. Jej pôsobnosť a zodpovednosť narastala a presunula sa do nových oblastí činností. Komisia má tri rôzne a rovnako dôležité funkcie. Prvou funkciou Komisie je navrhovať právne predpisy a postupy. Komisia vypracovala návrhy, ktoré sú predkladané Rade a Európskemu parlamentu na prerokovanie a rozhodnutie. Sú to tieto inštitúcie, ktoré nakoniec prijímajú alebo zamietajú návrhy Komisie. Druhou funkciou Komisie je každodenné riadenie širokých aktivít EÚ od poľnohospodárstva a potravinovej bezpečnosti po ochranu spotrebiteľov znemožnením pôsobenia nesvedomitých firiem. Treťou oblasťou zodpovednosti Komisie je zabezpečiť, aby sa právne predpisy Radou a Európskym parlamentom aplikovali správne a vo všetkých členských štátoch.

Lipnická, P. (15) Európska únia je jedinečným politickým a ekonomickým spoločenstvom. Aj keď sme si toho nie vedomí, mnohí z nás denne využívajú výhody

jednotného trhu. Európska legislatíva zabezpečuje štyri základné slobody: slobodný pohyb kapitálu, služieb, tovarov a osôb. Každý občan EÚ bez ohľadu na svoju národnú príslušnosť má tak právo hľadať si prácu kdekoľvek na území Európskej únie. Diskriminácia z dôvodov národnej príslušnosti je zakázaná.

1.2 Predvstupová pomoc EÚ

Balko, L. a kolektív (1) Predvstupová pomoc poskytovaná Slovenskej republike v období od roku 1990 predstavovala významný príspevok súčasných členských štátov Európskej únie k zmene orientácie slovenského hospodárstva a jeho prispôsobovaniu západným štandardom a posilňovaniu občianskej spoločnosti. V poslednom – predvstupovom období sa navyše zamerala aj na prípravu inštitúcií na čerpanie štrukturálnych fondov Európskej únie. Od roku 2000 došlo k rozšíreniu dovedy jediného nástroja pomoci – PHARE o ďalšie dva – ISPA a SAPARD.

Zatiaľ čo prvý spomenutý, ako predchodca Európskeho fondu regionálneho rozvoja a Európskeho sociálneho fondu, sa dôslednejšie zameral na podporu regionálneho rozvoja, cieľom novovytvoreného programu ISPA ako predchodcu povstupového Kohézneho fondu, sa stala podpora veľkých infraštrukturálnych projektov z oblasti dopravných systémov a životného prostredia. Program SAPARD zas nadväzoval na smernice Európskeho poľnohospodárskeho garančného a usmerňovacieho fondu.

Podľa **www.europa.sk (35)** jednou z foriem podpory v predvstupovom období, ktorú EÚ poskytuje od roku 2000, predstavuje program SAPARD (Special Accession Programme for Agriculture and Rural Development). Vzhľadom na to, že v poľnohospodárstve mnohých krajín je vytvorených množstvo pracovných miest a inštitucionálny proces prebudovania agrárneho sektora je značne komplikovaný, zameriava sa program SAPARD na podporu opatrení v oblasti poľnohospodárstva a rozvoja vidieka, ktoré si na základe potrieb schváli daná krajina. Je potrebné zdôrazniť, že aktivity EÚ len dopĺňajú príslušné opatrenia jednotlivých štátov, alebo prispievajú k ich uskutočneniu. Pomoc EÚ zohľadňuje predovšetkým prvoradú úlohu trvalého prispôsobovania národných hospodárstiev krajín uchádzajúcich sa o vstup a snaží sa im uľahčiť prevzatie *acquis communautaire* so zvláštnym zreteľom na spoločnú poľnohospodársku politiku.

Na stránke www.euroservis.sk (38) sa uvádza, že podľa rozhodnutia Rady Európskej únie z novembra 1992 bol program PHARE začlenený do viacročnej stratégie napojenej na Európske dohody a iné programy pomoci. V Agende 2000 navrhla Európska komisia zamerať programy PHARE na prípravu kandidátskych krajín na vstup o Európskej únie. Podľa dokumentu Partnerstvo pre vstup je program PHARE hlavným finančným nástrojom posilnenej predvstupovej stratégie. Hlavným cieľom programu pomôcť krajinám strednej a východnej Európy pripraviť sa na vstup do EÚ sústredením pomoci na oblasť prijatia *acquis communautaire*, teda legislatívy EÚ a naplnenia priorít definovaných pre každú krajinu osobitne v Partnerstve pre vstup a v Národnom programe pre prijatie *acquis communautaire*. Do roku 1999 podporovala EÚ snahy kandidátskych krajín o vstup do Únie prostredníctvom fondu PHARE. Na roky 2000 - 2006 vyčlenila tri predvstupové nástroje pomoci, ktorými sú PHARE 2000, ISPA a SAPARD. ISPA (Instrument for Structural Policies for Pre-Accession, Nástroj pre predvstupovú štrukturálnu politiku) je nástrojom EÚ na realizáciu štrukturálnej politiky v kandidátskych krajinách. ISPA podporuje veľké infraštrukturálne projekty pre oblasti dopravy a životného prostredia.

1.3 Štrukturálne fondy EÚ

Balko, L. a kolektív (1) Hoci je Európska únia ako celok jednou z ekonomicky najprosperujúcejších oblastí vo svete, rozdiely medzi jej členskými štátmi i v rámci samotných členských štátov sú veľké. Nie všetci Európania majú rovnaké možnosti k rozvoju. Ich perspektíva závisí od toho, či žijú v prosperujúcom alebo chudobnejšom regióne v meste alebo na vidieku, na periférii únie alebo v jej rozvíjajúcom sa centre. Hlavnými finančnými nástrojmi európskej regionálnej politiky sú štyri štrukturálne fondy:

- Európsky fond regionálneho rozvoja,
- Európsky sociálny fond,
- Európsky poľnohospodársky a garančný fond,
- Finančný nástroj nariadenie rybolovu.

Európsky fond regionálneho rozvoja prispieva k podporovaniu udržateľného rozvoja a tvorbe udržateľných pracovných miest. Prispieva ako súčasť svojich úloh k financovaniu:

- produktívnych investícií na vytváranie a zabezpečenie udržateľných pracovných miest,
- investícií do infraštruktúry,

- rozvoja vnútorného potenciálu opatreniami, ktoré povzbudzujú a podporujú miestny rozvoj a iniciatívy podporujúce zamestnanosť a činnosti malých a stredne veľkých podnikov.

Európsky sociálny fond podporuje návrat nezamestnaných a znevýhodnených skupín do pracovného života, najmä financovaním odbornej prípravy a systému podpory zamestnávania týchto skupín. Bol zriadený s cieľom zlepšiť pracovné príležitosti na vnútornom trhu členských krajín a tým prispieť k zvýšeniu ich životnej úrovne. Jeho zámerom je rozširovať možnosti zamestnania a zvyšovať geografickú a profesijnú mobilitu pracovníkov v Spoločenstve a uľahčovať ich adaptáciu na priemyselné zmeny a zmeny vo výrobných systémoch, najmä odborným vzdelávaním a rekvalifikáciou.

Európsky poľnohospodársky a garančný fond finančne podporuje rozvoj vidieka a pomoc farmárom v zaostávajúcich regiónoch garančná sekcia tohto fondu podporuje aj rozvoj vidieka v rámci Spoločnej poľnohospodárskej politiky vo všetkých častiach Európskej únie.

Finančný nástroj nariadenie rybolovu pomáha adaptovať a modernizovať rybolovný priemysel.

Kohézny fond prispieva k posilneniu hospodárskej a sociálnej súdržnosti spoločenstva. Je určený na podporu veľkých infraštruktúrnych investícií v oblasti dopravy a životného prostredia

Komunitné iniciatívy - súčasťou finančných nástrojov európskej regionálnej politiky sú tiež štyri špeciálne programy, ktoré zasahujú celú Európsku úniu. Dosahujú 5,35 % rozpočtu štrukturálnych fondov. Ide o programy Interreg III, Equal, Leader+, Urban II.

Interreg podporuje cezhraničnú, nadnárodnú spoluprácu a spoluprácu medzi regiónmi, t. j. vytváranie cezhraničných partnerstiev na podporu vyváženého rozvoja multiregionálnych oblastí. Je financovaná prostredníctvom Európskeho fondu regionálneho rozvoja.

Equal jeho cieľom je eliminovať faktory vedúce k nerovnoprávnosti a diskriminácii na trhu práce. Je financovaná Európskym sociálnym fondom.

Leader podporuje vytváranie sietí a spájanie aktívnych subjektov vo vidieckych komunitách a ekonomickej sfére v záujme hľadania nových miestnych stratégií udržateľného

rozvoja. Je financovaná z Riadiacej sekcie Európskeho poľnohospodárskeho a garančného fondu.

Urban II je zameraný na podporu inovačných stratégií pri regenerácii miest a chátrajúcich mestských častí. Je financovaná európskym fondom regionálneho rozvoja.

Košťan, P. (12) Veľký objem finančných prostriedkov určených členským štátom, ktorých ekonomická sila a životná úroveň nedosahuje priemer členských štátov EÚ, by mal pomôcť odstrániť regionálne rozdiely vytvorením rozvojových impulzov v regiónoch.

Drahošová, A. – Fáberová, I. – Gazdová, E. (4) Štrukturálne fondy a Kohézny fond pri ich účelovom a efektívnom využívaní vytvárajú tzv. pákový efekt rozvoja a napomáhajú ekonomickému rastu a rozvoju. V dôsledku ich pôsobenia možno zmobilizovať rozvojové aktivity a zvyšovať životnú úroveň krajiny. Zo štrukturálnych fondov sa spravidla financujú viacročné programy pripravované v partnerskej spolupráci s orgánmi verejnej správy na celoštátnej a regionálnej úrovni. Sú zamerané na posilnenie regionálneho rastu, konkurencieschopnosti a na tvorbu pracovných príležitostí. Štrukturálne fondy a Kohézny fond tvoria tretinu celého rozpočtu EÚ, čo je po poľnohospodárstve druhá najväčšia položka v rozpočte únie.

www.euroinfo.gov.sk/index/gophp?id=736 (34) Ak majú byť Štrukturálne fondy na Slovensku prínosom k znalostnej ekonomike, potrebujeme politický konsenzus o transparentnej podpore skutočne kvalitných projektov a hlavne ich výberov. Ďalej potrebujeme zistiť, aká časť našej ekonomiky patrí do takzvanej kreatívnej triedy, a navrhnuť podporné opatrenia. Veľmi konkrétne, nielen rečami, a čo najrýchlejšie, potrebujeme analyzovať stav na Slovensku v oblastiach troch T, to znamená Talentu, Technológií a Tolerancie, ktoré dokázateľne súvisia so znalostnou ekonomikou, a navrhnuť podporné opatrenia.

Gozora, V. (8) Prostriedky zo štrukturálnych fondov sú určené na menšie projekty v oblastiach ako ekonomický rozvoj, priemysel, služby, doprava, životné prostredie, poľnohospodárstvo, rozvoj vidieka, rybolov a ľudské zdroje.

www.fondyeu.info/center.php?str=preco (36) Európska únia vytvorila pre svojich prístupujúcich členov nástroje štrukturálnej a regionálnej politiky, ktoré majú pomôcť

k vyrovnávaniu hospodárskych a sociálnych rozdielov medzi jej jednotlivými oblasťami. Nie všetky regióny totiž majú rovnakú štartovaciu pozíciu a šancu čeliť význam meniaceho sa ekonomického prostredia. Ak by únia tieto skutočnosti ignorovala, rozdiely medzi regiónmi by sa prehĺbovali, čo by v konečnom dôsledku znamenalo spomalenie celkového rozvoja. Európska únia preto zvolila inú cestu – cestu politiky solidarity. Medzi jej nástroje patria 4 štrukturálne fondy, ktoré sú zamerané na špecifické oblasti:

- Európsky fond regionálneho rozvoja (ERD) je zameraný na rozvoj najmenej rozvinutých regiónov EÚ. Financuje infraštruktúru, investície do tvorby pracovných príležitostí, miestne rozvojové projekty a pomoc malým firmám.
- Európsky sociálny fond (ESF) má za cieľ pomáhať najmä v oblasti aktívnej politiky zamestnanosti a voľného pohybu pracovných síl. Podporuje návrat nezamestnaných a znevýhodnených skupín obyvateľstva do pracovného života a to predovšetkým financovaním odbornej prípravy a systému podpory zamestnávania týchto skupín.
- Európsky poľnohospodársky riadiaci a garančný fond (EAGGF) je určený na podporu rozvoja vidieka a pomoc farmárom v zaostávajúcich regiónoch. Zároveň podporuje adaptáciu poľnohospodárskych štruktúr na dlhodobé štrukturálne zmeny, rozvoj poľnohospodárskej infraštruktúry, obnovu vidieka, vidieckeho dedičstva a lesov.
- Finančný nástroj na riadenie rybolovu (FIG) pomáha adaptovať a modernizovať rybolovný priemysel.

Tuptová, M. (25) Okrem možnosti čerpania prostriedkov zo štrukturálnych fondov v rámci uvedených cieľov, je možné uchádzať sa o podporu aj zo štyroch iniciatív spoločenstva. Sú to špeciálne programy, zamerané na hľadanie spoločenských riešení problémov, ktoré zasahujú celú Európsku úniu.

1. 4 Región

Hamalová, M. (9) Definovanie pojmu región je jedným zo zložitých problémov priestorovej ekonomiky. Súvisí to s vymedzením jeho podstaty a kritériami pre geografické ohraničenie, typológie a kvantitatívnymi vlastnosťami.

Všeobecne sa región chápe ako geograficky ohraničená územná jednotka podľa určitých kritérií. V závislosti od druhu kritérií sa mení pohľad na vymedzenie pojmu región.

Pod regiónom možno podľa sociálnych kritérií chápať územnú jednotku, v ktorej sa odohrávajú základné životné funkcie obyvateľstva: práca, bývanie, vzdelávanie, zdravotnícke a sociálne zabezpečenie a iné.

Tvrdoň, J. – Hamalová, M. – Žárska, E. (26) Región je dynamický prvok väčšieho celku, ktorého skutočné rozmery nie sú vždy dané a skutočná veľkosť je daná intenzitou pôsobenia ekonomických síl. Región je priestorovo viazaný systém, pričom priestor znamená množstvo premenných, ktoré sú medzi sebou v silnejšej interdependcii ako sú iné premenné. Ako premenné vystupujú množstvo výrobkov a služieb, ich ceny a interdependcia znamená meniaci sa účinok premenných navzájom. K vymedzeniu regiónu pristupuje regionálna veda ako k subsystému priestorového systému štátu, v ktorom sa uplatňujú aktivity ďalších vedných disciplín (ekonomika, sociológia, história), voči ktorým plní regionálna veda funkciu teoreticko-metodologického základu. Medzi základné charakteristiky regiónu patria: prírodno-geografické znaky, ktoré v značnej miere určujú dynamiku regiónu ako subjektu, diverzifikovaná územno-hospodárska činnosť podnikateľských i verejných inštitúcií, vysoká intenzita vnútro-regionálnych väzieb, spoločno-nadstavbové znaky.

Rajčáková, E. a Švecová, A. (20) Základnou jednotkou, na ktorej sa uplatňuje pôsobenie nástrojov regionálneho rozvoja je región. Z hľadiska potrieb regionálneho rozvoja a realizácie regionálnej politiky región sa chápe ako územne vymedzený priestor na tvorbu a uskutočňovanie regionálnej a štrukturálnej politiky.

Regionálna politika je integrálnou súčasťou makroekonomickej hospodárskej politiky štátu, ktorá sa realizuje v úzkej súčinnosti s odvetvovými plánmi a štrukturálnou politikou. Regionálna politika je v širšom zmysle predovšetkým riadiaca činnosť štátu a inštitúcií územnej pôsobnosti, ktorá smeruje k vytváraniu vhodnejších podmienok pre dynamický a všestranný rozvoj regiónov s maximálnym využitím geografického, ľudského a ekonomického potenciálu.

Figel', J. a Adamiš M. (5) Cieľom regionálnej politiky EÚ je znižovanie rozdielov medzi úrovňami rozvoja jednotlivých regiónov a zmiernovanie zaostávania menej rozvinutých regiónov. Dôležitú úlohu v naplňovaní cieľov regionálnej politiky má štrukturálna politika Európskej únie, ktorá tvorí súčasť hospodárskej politiky členských krajín EÚ. Potreba uplatňovania štrukturálnej politiky EÚ vychádza z odlišnej úrovne ekonomiky a sociálnej úrovne integračného zoskupenie členských krajín. Hlavným cieľom štrukturálnej

politiky EÚ je posilnenie ekonomickej a sociálnej súdržnosti. Spoločenstvo sa zameriava na zníženie nerovnosti medzi úrovňou rozvoja jednotlivých regiónov a zaostávania najmenej rozvinutých regiónov, vrátane vidieckych oblastí a ostrovov. Podpora orientovaná nielen pre členské krajiny EÚ a ich regióny, ale prostredníctvom programov predvstupovej pomoci aj pre regióny asociovaných krajín, s cieľom priblíženia ich ekonomickej a sociálnej úrovne priemeru krajín Spoločenstva. Štrukturálne politiky EÚ smerujú k presadeniu takých štrukturálnych zmien na úrovni odvetví, pododvetví a oblastí národných ekonomík, ktoré disparity na úrovni regiónov a napomohli presadiť želateľné hospodárske priority.

Sibl, J. – Guziova, Z. – Straka, P. (22) Stratégia štátnej enviromentálnej politiky vychádza z analýzy stavu životného prostredia Slovenskej republiky a jeho zložiek a z vyhodnotenia celkovej východiskovej situácie. Určuje priority štátnej enviromentálnej politiky a formuluje jej dlhodobé, strednodobé a krátkodobé ciele. Nadväzujú na ňu ostatné koncepcné dokumenty a stratégie dotýkajúce sa jednotlivých oblastí enviromentálnej politiky, ktoré boli vypracované v období od jej vzniku.

Maier, G. a Tödting, F. (18) vymedzuje pojem región ako variabilnú koncepciu, ktorá sa musí prispôbiť a definovať v súlade s konkrétnymi požiadavkami. Rozdelenie štátu do regiónov, ktoré je vhodné pre konkrétnu úlohu – napr. riadenie podpory hospodárstva, môže byť však na iné úlohy – napr. určenie dopytového potenciálu pre konkrétny produkt – nevyhovujúce. Definícia regiónu by mala teda vždy zodpovedať danému kontextu, mala by sa odvodzovať od konkrétnej formulácie otázky.

Jednotlivé regióny, uvádza **Maier, G. a Tödting, F. (18)** majú samozrejme rôzne lokalizačné predpoklady na hospodárske aktivity. V súvislosti s regionálnym rozvojom sú lokalizačné predpoklady a priestorové štruktúry dôležité preto, lebo predstavujú predpoklady na rozvoj oblasti. Regióny s vhodnými lokalizačnými predpokladmi a štruktúrami sa budú môcť lepšie rozvíjať ako regióny s nevhodnými predpokladmi, pričom štruktúry, ktoré sú pre určité rámcové podmienky vhodné, môžu sa pre iné javiť ako nevhodné. Rozvojový proces na druhej strane mení priestorovú štruktúru, takže máme do činenia s obojstrannou závislosťou priestorovej štruktúry a regionálneho rozvoja. Mnohé projekty, uvádza

Filo, P. a Lipianska, J. (6) sa spájajú s konkrétnym miestom (regiónom) a ak sa opakujú, dávajú príslušnej oblasti charakteristický znak. Nositeľmi regionálnych projektov (komunálne

a rozvojové) sú obce, mestá, samosprávne kraje (vyššie územné celky – VÚC), teda samospráva a tiež aj štát (nadregionálne a medzinárodné). Osobitnú časť regionálnych projektov môžu riešiť aj podnikateľské subjekty alebo neziskové organizácie. Regionálne projekty vyžadujú ďalšie členenie podľa druhu ich zamerania:

Tabuľka č. 1

Regionálne projekty		
Druh	Realizátor	Príklad
komunálny	Obec, mesto	Odpady, vodovody a kanalizácie, školstvo, zdravotníctvo, miestne komunikácie, sociálne projekty, a pod.
rozvojový	Obec, mesto VÚC	Podujatia, cestovný ruch, využitie prírodných zdrojov, priemyselné parky, trvalo udržateľný vidiek, prezentácia miest a obcí, a pod.
nadregionálny	VÚC, štát	Dopravné systémy a siete /diaľnice, vodné diela, železničné trate a ochrana životného prostredia /likvidácia jadrového odpadu, opatrenia na zníženie emisií.
medzinárodný	štát	Ochrana hraníc, živelné pohromy, vojenské akcie, vzdelávacie projekty, spoločné politické podujatia, a pod.

Pre realizáciu všetkých druhov projektov môže samospráva využívať rôzne finančné zdroje – od vlastných zdrojov, cez úvery alebo rôzne príspevky investorov a darcov až po štátne dotácie. Európske fondy regionálneho rozvoja (EFRR) predstavujú aktuálny systém na realizáciu regionálnych projektov. Základom regionálneho projektovania samosprávy v systéme EFRR sú programy hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce, resp. samosprávneho kraja, ktoré pripravuje samospráva v zmysle zákona o regionálnom rozvoji č. 503/2001 Z. z. tieto programy vyúsťujú do sektorových operačných programov (SOP), ktoré spravujú príslušné ministerstvá. SOP tvoria Národný rozvojový plán, na základe ktorého uzatvárajú jednotlivé vlády členských štátov Európskej únie tzv. finančné memorandum. Podľa finančného memoranda schvaľuje Európska komisia na jednotlivé plánovacie obdobia výšku príspevku z EFRR pre príslušný štát. Prvé plánovacie obdobie platilo pre roky 2004-2006, druhé spadá do rokov 2007-2013.

2 Cieľ práce

Existujúce rozdiely v ekonomickom a sociálnom rozvoji jednotlivých regiónov Slovenskej republiky, ktoré vznikli v minulosti a boli zosilnené štrukturálnymi zmenami v nosných odvetviach hospodárstva je potrebné systematicky riešiť v záujme znižovania regionálnych disparít. Posilňovanie rozvoja menej rozvinutých alebo štrukturálnymi zmenami najviac postihnutých regiónov patrí medzi priority Slovenska. Zvýšiť konkurencieschopnosť zaostalých regiónov a ich výkonnosť pri rešpektovaní trvalej udržateľnosti a tak zmierniť rozdiel v úrovni HDP na obyvateľa SR oproti priemeru členských štátov Európskej únie tvorí základný rámec Národného rozvojového plánu a jednotlivých operačných programov.

Hlavným cieľom tejto diplomovej práce je spracovať a vytvoriť ucelený prehľad o využívaní štrukturálnych fondov Európskej únie samosprávami obcí Gemera. Na dosiahnutie tohto cieľa som si vytýčila nasledovné ciele:

1. Získať prehľad o potenciáli rozvojovej úrovne regiónu Gemer
2. Zostaviť prehľad využitia fondov EÚ
3. Vypracovanie jeho SWOT analýzy
4. Poukázanie na prínosy a nedostatky štrukturálnych fondov

3 Metodika práce

3.1 Charakteristika objektu skúmania

Objektom skúmania práce územie Gemera tvorené mestami: Rimavská Sobota, Rožňava, Revúca a Tornaľa.

3.2 Spôsob získavania údaj a ich zdroje

Podklady k spracovaniu diplomovej práce sme získali z nasledovných dostupných zdrojov:

- ❑ domáca a zahraničná literatúra, odborné noviny a internet,
- ❑ programy hospodárskeho a sociálneho rozvoja jednotlivých miest a Gemera,
- ❑ riadené rozhovory s pracovníkmi miest Gemera,
- ❑ nezisková organizácia Fundament,
- ❑ štatistické ročenky poskytnuté štatistickým úradom.

3.2 Spôsob získavania údaj a ich zdroje

- ❑ preštudovanie dostupných literárnych zdrojov a podkladových údajov k riešenej problematike,
- ❑ sledovanie problematiky v médiách, tlač a internet,
- ❑ spracovanie základnej koncepcie práce a určenie cieľa ,
- ❑ výber objektu skúmania,
- ❑ výber metódy získavania údajov a informácií,
- ❑ zostavenie otázok a uskutočnenie riadeného rozhovoru s pracovníkmi miest vybraného územia,
- ❑ vyhodnotenie a analýza výsledkov riadeného rozhovoru,
- ❑ spracovanie charakteristiky regiónu a uskutočnenie jeho SWOT analýzy,
- ❑ vyvodenie záverov na základe získaných poznatkov,
- ❑ celkové zhodnotenie dosiahnutých výsledkov.

3.4 Použité metódy a interpretácie výsledkov

Pri spracovaní diplomovej práce sme použili nasledovné metódy:

- metóda riadeného rozhovoru, ktorý je riadený vopred pripravenými otázkami,
- metóda regionálnej ekonomickej analýzy – SWOT analýza, ktorá predstavuje pomerne jednoduchú, výstižnú a objektívnu charakteristiku silných a slabých stránok a jeho možných príležitostí a ohrození,
- metóda analýzy, ktorá umožňuje rozčleniť celok na dielčie časti a tým hlbšie premeniť do podstaty skúmaného javu a vystihnúť tie činitele, ktoré daný jav ovplyvňujú.

4 Výsledky práce

4.1 Sektorové operačné programy a operačný program na roky 2004 - 2006

Národný rozvojový plán je základným programovým dokumentom uskutočňovania štrukturálnej a regionálnej politiky SR pre obdobie rokov 2004 - 2006. Poskytuje komplexný pohľad na súčasný stav regiónov Slovenskej republiky a bariéry ich rozvoja. Definuje rozvojové priority a spôsob ich dosiahnutia. Obsahuje ciele, stratégiu a s tým spojený finančný a implementačný rámec. Obsahuje charakteristiky vypracovaných Sektorových operačných programov a Operačného programu Základná infraštruktúra (OP ZI), ako aj charakteristiky ďalších programových dokumentov, na ktoré je alokovaná finančná pomoc Európskej únie.

Zmyslom *Sektorového operačného programu Poľnohospodárstva a rozvoja vidieka* bolo dosiahnuť zvýšenie konkurencieschopnosti a kvality v poľnohospodárskej výrobe a podporiť rozvoj vidieka. Pre čerpanie podpory z programu bolo oprávnených územie siedmich samosprávnych krajov Slovenska okrem Bratislavského samosprávneho kraja. SOP bol spolufinancovaný z Európskeho Poľnohospodárskeho usmerňovacieho a záručného fondu (EAGGF) a z Finančného nástroja pre usmernenie rybolovu (FIGF). Riadiacim orgánom bolo Ministerstvo pôdohospodárstva SR.

Zmyslom *Sektorového operačného programu Ľudské zdroje* bolo riešenie nezamestnanosti cez podporu znevýhodnených občanov na trhu práce a zlepšenie šancí v zamestnaní. Pre čerpanie podpory z programu bolo oprávnených územie siedmich samosprávnych krajov Slovenska okrem Bratislavského samosprávneho kraja. Program bol spolufinancovaný z Európskeho sociálneho fondu (ESF). Riadiacim orgánom bolo Ministerstvo práce, sociálny vecí a rodiny SR.

Zmyslom *Sektorového operačného programu Priemysel a služby* bolo zameranie na podporu konkurencieschopnosti priemyslu a vybraných služieb, a na rozvoj cestovného ruchu na území Slovenska. Cieľom bola podpora rozvoja priemyselnej výroby, infraštruktúry priemyslu, výskumu a vývoja, energetickej efektívnosti. Pre čerpanie podpory z programu bolo oprávnených územie siedmich samosprávnych krajov Slovenska okrem Bratislavského samosprávneho kraja. Program bol spolufinancovaný s Európskeho fondu regionálneho rozvoja (ERDF). Riadiacim orgánom bolo Ministerstvo hospodárstva SR.

Zmyslom *Operačného programu Základná infraštruktúra* bolo zvýšenie ekonomického potenciálu regiónov Slovenska. Kľúčovými prioritami boli dopravná infraštruktúra,

environmentálna infraštruktúra, lokálna infraštruktúra. Cieľom programu bolo podporovať vyrovnaný regionálny rozvoj na Slovensku a podporovať sociálnu integráciu ekonomicky znevýhodnených komunít. Pre čerpanie podpory z programu bolo oprávnených územie siedmych samosprávnych krajov Slovenska okrem Bratislavského samosprávneho kraja. Riadiacim orgánom bolo Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja SR.

4.2 Čerpanie prostriedkov zo štrukturálnych fondov Európskej únie a štátneho rozpočtu

Slovensko vyčerpalo k 31. decembru 2007 56,92 % prostriedkov z celkovej alokácie štrukturálnych fondov a štátneho rozpočtu určenej na skrátené programovacie obdobie 2004-2006.

Tabuľka č. 1

Prehľad stavu čerpania zdrojov štrukturálnych fondov a štátneho rozpočtu k 31.12.2007

Operačný program	Celková alokácia ŠF a ŠR	Zazmluvnené prostriedky		Čerpané prostriedky	
		v mld. Sk	v %	v mld. Sk	v %
Celkovo z toho:	63,503	60,763	95,68	36,147	56,92
Poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka	9,728	9,774	100,48	6,556	67,39
Základná in fraštruktúra	21,35	20620	96,58	12,743	59,69
Ľudské zdroje	13,954	13,309	95,38	7,88	56,47
Priemysel a služby	8,963	8,605	96,01	5,06	56,46

Zdroj: Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja

Objem čerpania prostriedkov zo štrukturálnych fondov Európskej únie a štátneho rozpočtu v samosprávnych krajoch za programové obdobie 2004 -2006 dosiahol 27,4 mld. Sk k 22. januáru 2008. Z kontrahovaných žiadostí vo výške takmer 45,5 mld. Sk, to predstavovalo 60,3 %. K uvedenému termínu bolo v realizácii 4 967 z 5171 schválených projektov. Prostriedky zo skráteného programového obdobia za rok 2005 bolo možné dočerpať do konca roku 2007 a za rok 2006 je možné využitie zdrojov do konca roka 2008. Najväčšie množstvo zdrojov vyčerpali v Banskobystrickom samosprávnom kraji a to vyše 7 mld. Sk. Znamenalo to takmer 67 % z nakontrahovaných prostriedkov vo výške 11,4 mld. Sk. V Prešovskom kraji použili vyše 4,4 mld., čo predstavovalo 65,4 % zo schválenej sumy 6,8 mld. Sk. Nitriansky kraj evidoval takmer 3,6 mld. Sk vyčerpaných peňazí, to je 72,4 % z možných 4,9 mld. Sk. V Trnavskom kraji použili 3,2 mld. Sk pri podiele 59,5 % zo schválených 5,4 mld. Sk. Bratislavský kraj evidoval 2,6 mld. Sk použitých zdrojov, čo bolo 45,2 % z dohodnutých 5,7 mld. Sk. V Košickom kraji dosiahla úroveň čerpania 2,487 mld. Sk a predstavovala 48,2 %

z nakontrahovaného objemu 5,2 mld. Sk. Žilinský kraj vyčerpал 1,9 mld. Sk, čo znamenalo 53,5 % zo zazmluvnených 3,6 mld. Sk. Trenčiansky kraj 1,7 mld. Sk a podielom 65,3 % zo schválených takmer 2.5 mld. Sk

4.3 Oboznámenie sa s územím Gemera

Poloha

Gemer tvorí jeden celok s Malohontom, leží na juhu stredného Slovenska a presahuje až do Maďarska. Slovensko-maďarská štátna hranica oddeľuje južnú časť bývalej Gemersko-malohontianskej stolice. Územie tohto regiónu v súčasnosti patrí do troch okresov a do dvoch samosprávnych krajov. Okresy Rimavská Sobota a Revúca patria do Banskobystrického kraja a Rožňava do Košického kraja. Územie má rozlohu 3 415 km². Jeho západná hranica vedie po dnešnej západnej hranici okresu Rimavská Sobota od slovensko-maďarskej štátnej hranice pri hrebeni Veporských vrchov, ktoré oddeľujú Gemer od Spiša. Východná hranica vedie cez východný okraj planiny Horný vrch a pretína Turniansku zníženu na hranici na hranici chotára obce Hrhov, kde sa spája pripája k slovensko-maďarskej štátnej hranici, ktorá tvorí južnú hranicu vymedzeného územia.

Prírodné krásy

Územie Gemera patrí z hľadiska geomorfologického členenia do troch oblastí subprovincie vnútorné Západné Karpaty. Jeho väčšia časť patrí k Slovenskému rudohoriu, avšak južné časti patria k Lučensko-košickej znížene a Matransko-slanskej oblasti. Slovenské rudohorie zasahuje na územie Gemera juhovýchodnými a východnými svahmi Veporských vrchov, Stolickými vrchmi, južnými svahmi Volovských vrchov a Slovenským krasom. Matransko-slanska oblasť sem zasahuje na juhozápade Cerovou vrchovinou. Z oblasti Lučenecko-košickej zníženy ku Gemeru patrí východná časť Juhoslovenskej kotliny reprezentovaná Rimavskou kotlinou.

Jedinečné prírodné hodnoty Gemera sú chránené prostredníctvom rôznych kategórií chránených území. Na severe do Gemera zasahuje Národný park Slovenský raj, ktorý vyhlásili v roku 1988. So Slovenským rajom na sever susedí Národný park Muránska planina. Muránsku planinu v roku 1976 vyhlásili zachránenu krajinnú oblasť, avšak vzhľadom na koncentráciu ohrozených druhov rastlín a živočíchov a ojedinelý krasový reliéf je v roku 1997 prekategORIZovali na národný park. V južnej a juhovýchodnej časti Gemera vyhlásili v roku 2002 Národný park Slovenský kras, ktorý v roku 1979 ešte ako chránenu krajinnú oblasť začlenili do medzinárodnej siete biosférických rezervácií. Jaskyne krasovej oblasti

Aggteleki karszt a Slovenského krasu sú od roku 1995 zaradené do Zoznamu svetového kultúrneho a prírodného dedičstva UNESCO. Východnou časťou na Gemer zasahuje aj Chránená krajinná oblasť Cerová vrchovina vyhlásená v roku 1989. Okrem uvedených veľkoplošných chránených území sú v opisovanej oblasti aj viaceré malo plošné chránené územia ako prírodné rezervácie, prírodné pamiatky, chránené areály a náučné chodníky.

Obyvateľstvo a sídla

Oblasť Gemera nepatrí medzi husto zaľudnené časti Slovenska. Podľa sčítania ľudu v roku 2001 na území troch dnešných okresov Rimavská Sobota, Revúca a Rožňava 185 929 obyvateľov čo predstavuje 3,46 % obyvateľstva Slovenska. Hustota zaľudnenia 55 obyvateľov/km² je oproti slovenskému priemeru (108 obyv/km²) polovičná. Veková štruktúra obyvateľstva je približne na úrovni celoslovenského priemeru, avšak neustále sa zhoršuje. Podiel mladého obyvateľstva do 18 rokov je okolo 19 %, kým podiel obyvateľstva v dôchodkovom roku je 18 %. Podiel žien 51,5 % je na úrovni slovenského priemeru.

V oblasti Gemera je na území troch vyššie spomínaných okresov v súčasnosti 211 obcí, z toho 8 miest. Najväčším mestom je Rimavská Sobota s 25 tisíc obyvateľov, nasledovaná zvyšnými okresnými mestami Rožňavou s 20 tisíc obyvateľov a Revúcou 14 tisíc obyvateľov. Ostatné mestá ako Tornaľa, Jelšava, Hnúšťa, Tisovec a Dobšiná nedosahujú počet 10 –tisíc obyvateľov. V mestách žije v súčasnosti okolo 46% obyvateľov Gemera, väčšia polovica býva vo vidieckych obciach do 500 obyvateľov.

Gemer má priemyselno-poľnohospodársky charakter. Ťažobný priemysel, ktorý bol v minulosti ťažiskom jeho rozvoja, je v súčasnosti v útlme. Železná ruda sa ťaží dnes len v jednom závode Nižná Slaná, významnejšia je však ťažba a spracovanie magnezitu v Lubeníku a Jelšave. Vápenec sa ťaží a spracúva v Gombaseku. V Rimavskej Sobote a čiastočne v Rožňave hrá veľkú úlohu potravinársky priemysel, ktorý spracúva miestne produkty (mäsokombinát Tauris, Gemerská mliekareň). V Hnúšti je koncentrovaný chemický priemysel a celulózovo-papierenský priemysel sa rozvíja v Gemerskej Hôrke a Slavošovciach. Strojárstvo v Gemi v súčasnosti prechádza krízou a produkcia závodov v Rožňave, Tisovci, Dobšinej a Kunovej Teplici je nízka. Tradíciu textilného priemyslu v regióne udržiavajú závody Lykotex Revúca a Gemtex Rožňava.

Na severe Gemera a v pohoriach sú horšie podmienky na poľnohospodársku produkciu, a preto sa tu pestujú najmä zemiaky a raž. Nachádzajú sa tu rozsiahle plochy lúk a pasienkov a rozvíja sa chov oviec a hovädzieho dobytku. Južné teplé kotliny sú významnou poľnohospodárskou oblasťou, v ktorej sa pestuje jačmeň, ľan, pšenica, cukrová repa, kukurica, zelenina, ovocie a vinič.

Mapa Gemera

4. 4 Rimavská Sobota

Najväčším centrom Malohontu a administratívnym strediskom bývalej Gemersko-malohontianskej župy a neskôr okresu je mesto Rimavská Sobota s počtom obyvateľov 25 090, ktoré leží na úrodnej nive rieky Rimava. Prvé zmienky o meste pochádzajú z roku 1270, v ktorej sa pravidelne usporadúvali sobotné trhy. Počas celej histórie si mesto zachovalo obchodno-remeselnícky charakter. Vďaka úrodnej pôde v jeho okolí však zohralo významnú úlohu aj poľnohospodárstvo. Rimavská Sobota bola centrom potravinárskeho priemyslu (cukrovar, pivovar, mliekareň, konzerváreň, mäsokombinát, vinárske závody) a strojársky priemysel (Závody ťažkého strojárstva), s poľutovaním môžeme konštatovať, že sa doposiaľ zachoval mäsokombinát a mliekareň.

Za obdobie rokov 2003-2007 bolo spracovaných a podaných 67 projektov pre grantové a dotačné schémy na podporu aktivít rozvoja mesta zo zdrojov EÚ a štátneho rozpočtu, ako aj grantov iných nadácií a združení. To znamená, že mesto využilo každú grantovú schému štrukturálnych fondov EÚ, ktorá bola doposiaľ vyhlásená pre mestá ako oprávnených žiadateľov, aby v nej malo svoj projekt a možnosti získania dotácií zo štátnych zdrojov alebo iných donorov, kde mohlo byť oprávneným žiadateľom.

Za toto obdobie bolo podporených 25 projektov, z ktorých bola získaná finančná čiastka 50 011 220 Sk a v súčasnosti ešte u 9 projektov nie sú známe výsledky hodnotenia.

Prehľad podaných a schválených programov Rimavská Sobota

Tabuľka č. 2

Rok	Počet podaných projektov	Počet schválených projektov	Získaná podpora v Sk
2003	14	4	724 500
2004	15	6	5 878 000
2005	20	9	28 525 720
2006	15	1	3 900 000
2007	11	4	10 983 000
Spolu	75	24	50 011 220

V roku 2003 predstavovala celková podpora 724 500 Sk na 4 projekty:

1. Rozšírenie separovaného zberu na území mesta – poskytnuté 580 000 Sk

Dotačný orgán: REC-Phare, Szentendre

2. Pilotný projekt zapojenia slovenských samospráv do celoeurópskych aktivít

trvalo-udržateľného rozvoja miest – poskytnuté 30 000 Sk

Dotačný orgán: REC- NPOA, Bratislava

3. Príprava mestského rozvojového programu – poskytnuté 114 500 Sk

Dotačný orgán: OSF Bratislava

4. Výsadba vzrastlých stromov na IBV Chrenovisko – poskytnuté 4 000 Sk

Dotačný orgán: Fundament o. z., Rim. Sobota

V roku 2004 predstavovala celková podpora 5 878 000 Sk na 6 projektov:

1. Marketing a propagácia RO Zelená voda – poskytnuté 608 000 Sk

Dotačný orgán: Grantová schéma rozvoja CR

2. Vzdelávanie samosprávy pre programy EÚ –RVC, Obchodná akadémia a Mesto Rimavská

Sobota - poskytnuté – 1 440 000,- Sk

Dotačný orgán: Grantová schéma regionálneho rozvoja – priorita B

3. Vodovod BAKTA Rimavská Sobota – poskytnuté 2 000 000 Sk

Dotačný orgán: SREP – Ministerstvo životného prostredia SR

4. Hygienické stredisko a práčovňa pre rómske obyvateľstvo – poskytnuté 1 200 000 Sk

Dotačný orgán: MPSVR SR

5. Verejné osvetlenie na ul. Hostinského – poskytnuté 130 000 Sk

Dotačný orgán: Ministerstvo financií SR

6. Župný dom rekonštrukcia – poskytnuté 500 000 Sk

Dotačný orgán: Ministerstvo kultúry program Obnovme si svoj dom 2005

V roku 2005 predstavovala celková podpora 28 525 720 Sk na 9 projektov:

1. Župný dom rekonštrukcia – poskytnuté 300 000,-Sk

Dotačný orgán: Ministerstvo kultúry program Obnovme si svoj dom 2005

Dar od SPP – 1 000 000 Sk pre projekty v programe Obnovme si svoj dom

2. Podnikateľský inkubátor druhej generácie – PI 2G – poskytnuté 2 580 200 Sk
Dotačný orgán: SOP PS – opatrenie 1.2. podpora budovania a rekonštrukcie
infraštruktúry – NADSME
3. Športovo-rekreačná zóna Zelená voda – poskytnuté 19 385 000 Sk
Dotačný orgán: SOP PS – opatrenie 2.1. podpora budovania a rekonštrukcie
Infraštruktúry CR – SACR
4. Projekt podpory rozvoja komunitnej sociálnej práce- poskytnuté 1 556 220 Sk
Dotačný orgán: MPSVR – Fond sociálneho rozvoja
5. Rimavská Sobota – Bakta – prívod vody a vodovod – poskytnuté 2 100 000 Sk
Dotačný orgán: Ministerstvo životného prostredia SR - Environmentálny fond
6. Výstavba kompostárne Rimavská Sobota – poskytnuté 1 300 000 Sk
Dotačný orgán: Ministerstvo životného prostredia - Environmentálny fond
7. Rekonštrukcia vodovodného potrubia a rozvodnej siete Dúžavská cesta –
poskytnuté 1 205 820 Sk
Dotačný orgán: Úrad vlády SR – Úrad splnomocnenkyne vlády SR pre rómske komunity
8. Medzinárodná výstava GEMEREXPO 2005 – poskytnuté 45 000 Sk
Dotačný orgán: Úrad BBSK
9. Modernizácia autobusových čakární na území mesta – poskytnuté 53 500 Sk
Dotačný orgán: Úrad BBSK

V roku 2006 bola získaná podpora 3 900 000 Sk na jeden projekt

1. Rimavská Sobota – Bakta – prívod vody a vodovod – poskytnuté 3 900 000 Sk
Dotačný orgán: Ministerstvo životného prostredia SR – Environmentálny fond
2. Rozšírenie kamerového monitoringu – žiadané 200 000 Sk

Dotačný orgán: Krajský úrad BB, Ministerstvo vnútra SR

3. Hygienické stredisko a pracovňa Dúžavská cesta – žiadané 1 500 000 Sk

Dotačný orgán: Úrad splnomocnenkyne vlády pre rómske menšiny, dotácia MPSVAR

4. Rekonštrukcia Župného domu – III. etapa – žiadané 5 982 606 Sk

Dotačný orgán: Ministerstvo kultúry SR - Obnovme si svoj dom

5. Mestský informačný portál – žiadané 1 755 000 Sk

Dotačný orgán: Ministerstvo pôšt, telekomunikácií a dopravy SR

6. Riešenie havarijného stavu kanalizačných rozvodov radnice – žiadané 200 000 Sk

Dotačný orgán: Ministerstvo financií SR

7. Koncepcia rozvoja mesta Rimavská Sobota pre obdobie 2007-2013 – žiadané 1 463 000 Sk

Dotačný orgán: Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja SR, OP ZI –

Lokálna Infraštruktúra, Opatrenie 3.3. Budovanie a rozvoj inštitucionálnej

infraštruktúry v oblasti Regionálnej politiky, Aktivita A: Tvorba strategických dokumentov regionálneho a územného rozvoja

8. Dostavba strediska hygieny a zriadenie komunitného centra – žiadané 708 718 Sk

Dotačný orgán: Fond sociálneho rozvoja, Program: Rozvoj lokálnej infraštruktúry

9. Modernizácia informačného portálu mesta – žiadané 40 000 Sk

Dotačný orgán: ÚRAD BBSK Banská Bystrica - VZN 1/2006

10. Dostavba strediska hygieny a pracovne – žiadané 1 500 000 Sk

Dotačný orgán: MPSVR SR

11. Funbox pre skatepark – žiadané 70 000 Sk

Dotačný orgán: Konto Orange – Šanca pre váš región v rámci OZ VITALITA

12. Vzdelaní ľudia v modernom úrade - žiadané 2 530 610 Sk

Dotačný orgán: MPSVR SR – SOP LZ – ESF – priorita 3.2.

13. Rimavská Sobota – Bakta – prívod vody a vodovod - žiadané 6 300 000 Sk

Dotačný orgán: Ministerstvo životného prostredia – Enviromentálny fond

14. Kompostáreň Rimavská Sobota - žiadané 11 900 000 Sk

Dotačný orgán: Ministerstvo životného prostredia – Enviromentálny fond

13. Rekultivácia skládky Uzovská Panica - žiadané 6 650 000 Sk

Dotačný orgán: Ministerstvo životného prostredia – Enviromentálny fond

V roku 2007 bola získaná podpora na 4 projekty: 10 983 000 Sk

1. Koncepcia rozvoja mesta Rimavská Sobota pre obdobie 2007-2013 – poskytnuté:

868 000Sk

Dotačný orgán: Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja SR, OP ZI - Lokálna

Infraštruktúra, Opatrenie 3.3. Budovanie a rozvoj inštitucionálnej infraštruktúry v oblasti

Regionálnej politiky, Aktivita A: Tvorba strategických dokumentov regionálneho

a územného rozvoja

2. Rimavská Sobota – Bakta – prívod vody a vodovod - poskytnuté 5 100 000 Sk

Dotačný orgán: Ministerstvo životného prostredia – Enviromentálny fond

3. Rekonštrukcia Župného domu – III.etapa – poskytnuté 5 000 000 Sk

Dotačný orgán: Ministerstvo kultúry SR - Obnovme si svoj dom

4. Kontraktačno-predajná výstava EURO-RIMA-EXPO – poskytnuté 15 000 Sk

Dotačný orgán BBSK – dotácie v zmysle VZN 1/2006

5. Rekonštrukcia Župného domu – III.etapa – žiadané 5 982 606 Sk

Dotačný orgán : Ministerstvo kultúry SR - Obnovme si svoj dom

6. Riešenie havarijného stavu kanalizačných rozvodov radnice – žiadané 200 000 Sk

Dotačný orgán: Ministerstvo financií SR

7. Výmena rozvádzačov verejného osvetlenia – žiadané 1 000 000 Sk

Dotačný orgán: Ministerstvo financií SR

8. Kontraktačno-predajná výstava EURO-RIMA-EXPO – žiadané 40 000 Sk

Dotačný orgán: BBSK – dotácie v zmysle VZN 1/2006

9. Mobilná sieť sociálnych služieb – žiadané 450 000 Sk

Dotačný orgán: MPSVR – dotácie v zmysle výnosu č.3749/2005

10. Informačný merač rýchlosti – nástroj prevencie dopravnej nehodovosti

žiadané 400 000 Sk

Dotačný orgán: MDPT SR – dotácie v zmysle výnosu č.1448/M-2006

11. Ihrisko pre mestskú časť Chrenovisko– žiadané 70 000 Sk

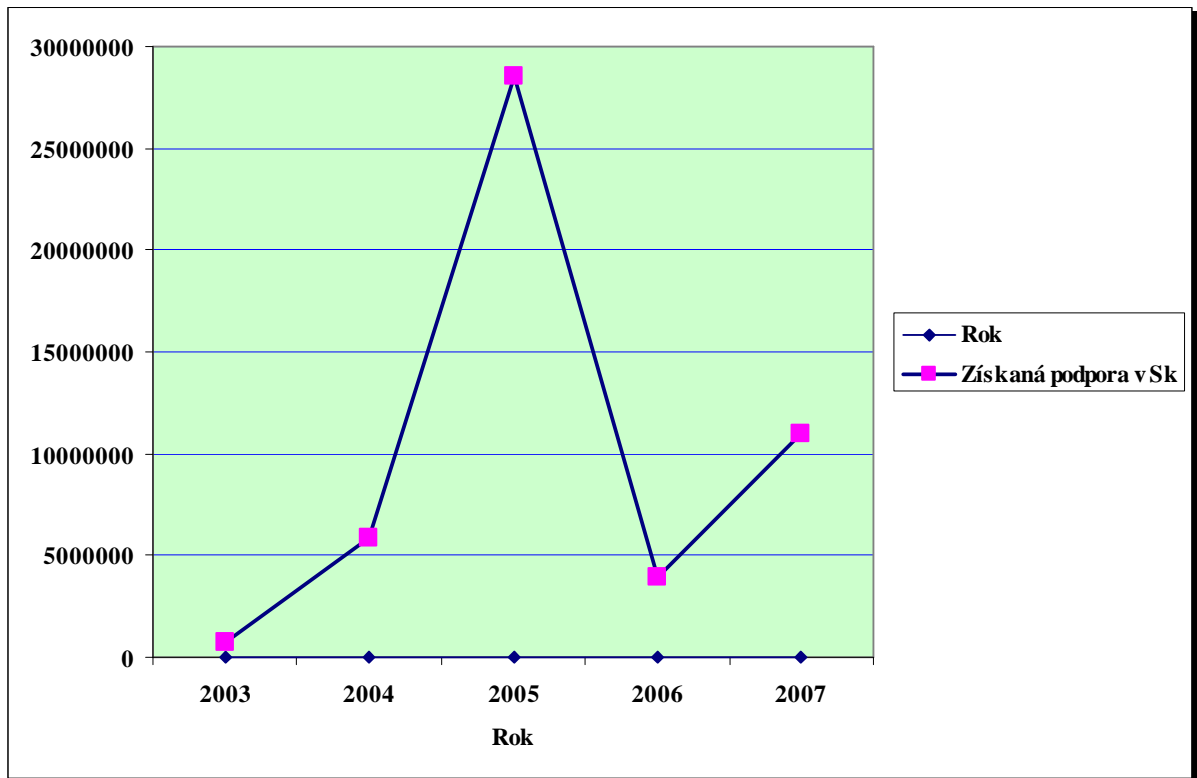
Dotačný orgán : Konto Orange – Šanca pre váš región

Mesto Rimavská Sobota obdržalo prostredníctvom Stredoslovenskej vodárenskej spoločnosti, ktorá je oprávneným žiadateľom o granty v rámci OP ZI – priorita 2 EI –2.1. Zlepšenie a rozvoj infraštruktúry na ochranu a racionálne využívanie vôd „ Mojín a Dúžava – zásobovanie obcí vodou“ nenávratný finančný príspevok 31 597 690,65 Sk.

Spolu mesto získalo finančné prostriedky z EÚ a dotácií vo výške vyše 81 miliónov Sk. Projekty boli pripravované v súlade s Mestským rozvojovým programom 2004-2006 /schváleným uznesením MsZ č.108/2003 dňa 28.10.2003/– jeho cieľmi a prioritami, ktoré sú určené presne podľa rámca podpory a na základe vyhlásených grantových schém podpory zo ŠF EÚ a dotácií ŠR a iných donorov. Projekty väčšieho rozsahu, kde je potrebné odsúhlasiť kofinancovanie zo strany mesta sú schvaľované uznesením MsZ , menšie projekty a žiadosti o dotácie schvaľuje primátor mesta.

Do zásobníka projektov pre obdobie 2007-2013 na Ministerstve výstavby a regionálneho rozvoja SR, ako aj na Úrade BBSK boli zaevidované pripravované aktivity mesta, na ktoré je možné čerpať prostriedky EÚ v budúcom programovacom období

Graf 1 Získané grantové prostriedky mesta Rimavská Sobota

Mesto pripravuje Konceptiu rozvoja mesta pre roky 2007-2013, na ktorú boli požiadané finančné prostriedky zo ŠF EÚ a boli aj schválené, v súčasnosti bol doručený návrh zmluvy o poskytnutí NFP vo výške 1 069 000 Sk a cieľom programovacieho dokumentu je prispôbiť prioritné ciele mesta v návaznosti na rámec podpory programovacieho obdobia.

Vzhľadom na to, že systém vyhlasovania grantových schém je priebežný, je dostatočný čas na prípravu projektov a potrebnej dokumentácie v spolupráci s ostatnými oddeleniami MsÚ. Faktom je, že doba od odovzdania projektu do obdržania rozhodnutia o pridelení finančných prostriedkov je málokedy kratšia ako 9-12 mesiacov. Ďalším špecifikom je, že iba výnimočne sú získané finančné prostriedky v požadovanej výške, spravidla sú poskytnuté finančné prostriedky krátené a preto je potrebné pôvodný rozsah projektov meniť a prispôbovať.

Manažovanie poskytnutých grantov v rámci štrukturálnych fondov predstavuje proces administrácie, monitoring plnenia termínov, nákladov a aktivít. Hlásenia o priebehu realizácie projektov sú zasielané 1-x mesačne, hlásenia o plnení indikátorov polročne, vyhotovujú sa žiadosti o platbu a prebieha intenzívna komunikácia s riadiacimi inštitúciami.

Z hľadiska poskytovania dotácií prebieha zúčtovanie a kontrola čerpania nákladov a popis realizácie aktivít.

4.5 Rožňava

Rožňava je najväčším mestom a prirodzeným centrom Gemera a súčasne východiskom výletov do Slovenského krasu. Je to mesto s 19 260 obyvateľmi. Leží pri rieke Slaná v nevelkej Rožňavskej kotline. Prvý krát sa Rožňava spomína v roku 1291, keď ju uhorský kráľ Ondrej III. Spolu s okolím daroval Ostrihomskému arcibiskupovi. História Rožňavy sa od počiatku spája s baníctvom. Vrcholovým obdobím jeho rozvoja bolo najmä 14. a 15. storočie, keď sa v meste a jeho okolí ťažila ruda, u ktorej sa získavalo železo, meď a antimón, ale aj cenné zlato a striebro. V tridsiatych rokoch 20. storočia doľahla na mesto hospodárska kríza. V socialistickom období síce prežívali železorzudné bane, potravinárske závody a textilný závod Tatrasvit, avšak chýbal tu podnik väčšieho významu, ktorý by podporil ekonomický rast mesta. Rožňava sa zaradila medzi mestá s ekonomickou recesiou, ktorú by malo v budúcnosti preklenúť aktuálne budovanie priemyselného parku.

Najstaršími pamiatkami v Rožňave sú zvyšky mestských hradieb a lokalita Jiskrovej pevnosti na cintoríne, meštianske domy Námestie baníkov v centre mesta, Banícke múzeum.

Z hlavného námestia vychádzajú tri značkové turistické trasy smerom na východ k hradu Krásna Hôrka, na západ na vrch Turecká v Revúckej vrchovine a na sever hrebeň Volovských vrchov.

Za obdobie rokov 2003-2007 bolo spracovaných a podaných 20 projektov pre grantové a dotačné schémy na podporu aktivít rozvoja mesta zo zdrojov EÚ a štátneho rozpočtu, ako aj grantov iných nadácií a združení. To znamená, že mesto využilo grantovú schému štrukturálnych fondov EÚ, ktorá bola doposiaľ vyhlásená pre mestá ako oprávnených žiadateľov, aby v nej malo svoj projekt a možnosti získania dotácií zo štátnych zdrojov alebo iných donorov, kde mohlo byť oprávneným žiadateľom.

Za toto obdobie bolo podporených 8 projektov, z ktorých bola získaná finančná čiastka 25 401 883 Sk.

Prehľad podaných a schválených programov Rožňava

Tabuľka č. 3

Rok	Počet podaných projektov	Počet schválených projektov	Získaná podpora v Sk
2003	4	2	20 121 902
2004	1	0	0
2005	3	0	0
2006	5	1	2 690 708
2007	7	5	2 589 273
Spolu	20	8	25 401 883

V roku 2003 bola získaná podpora na 1 projekt: 20 121 902 Sk

1. Kongresové centrum - rekonštrukcia bývalých priestorov radnice, požiadavka 10 053 000 Sk, poskytnuté: 5 792 140 Sk

Dotačný orgán: PHARE

2. Podnikateľský inkubátor – rekonštrukcia rozostavenej budovy, poskytnuté finančné prostriedky vo výške: 14 329 792 Sk

Dotačný orgán: PHARE

3. Plaváreň – výstavba - žiadosti nevyhovené

Dotačný orgán: PHARE

4. Kanalizácia Rožňava časť Baňa – žiadosti nevyhovené

Dotačný orgán: Ministerstvo životného prostredia

V roku 2004 nebola získaná podpora na požadovaný projekt:

Žiadosť bola podaná na Priemyselný park na Ministerstvo hospodárstva SR.

V roku 2005 nebola získaná podpora na požadované projekty:

1. Rekonštrukciu Domu opatrovateľskej služby

Dotačný orgán: Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja SR

2. Výstavba plavárne

Dotačný orgán: Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja SR

3. Rekonštrukcia Baníckeho skanzénu

Dotačný orgán: Interreg

V roku 2006 bola získaná podpora na 1 projekt: 2 690 708 Sk

1. Územný plán mesta Rožňava – poskytnuté 2 690 708 Sk

Dotačný orgán: Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja SR

2. Dni mesta – žiadosti nevyhovené

Dotačný orgán: Medzinárodný vyšegrátsky fond

3. Združenie turistov Slovenský kras – žiadosti nevyhovené

Dotačný orgán: Európsky sociálny fond

4. Rekonštrukcia námestia – žiadosti nevyhovené

Dotačný orgán: Nórsky finančný mechanizmus

5. Dielňa ľudových remesiel – žiadosti nevyhovené

Dotačný orgán: Európsky sociálny fond

V roku 2007 bola získaná podpora na 5 projektov: 2 589 273 Sk

1. Priemyselný park Rožňava – koncom roka 2007 bola podpísaná zmluva s Ministerstvom hospodárstva na financovanie priemyselného parku vo výške finančných prostriedkov 169 974 833,- Sk. Finančné prostriedky budú čerpané v roku 2008.

2. Oprava rozperných oblúkov nad mestskými uličkami – poskytnuté 65 000 Sk

Dotačný orgán: Ministerstvo kultúry SR

3. Spolupráca partnerských miest v Európe – poskytnuté: 264 993 Sk

Dotačný orgán: Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja SR

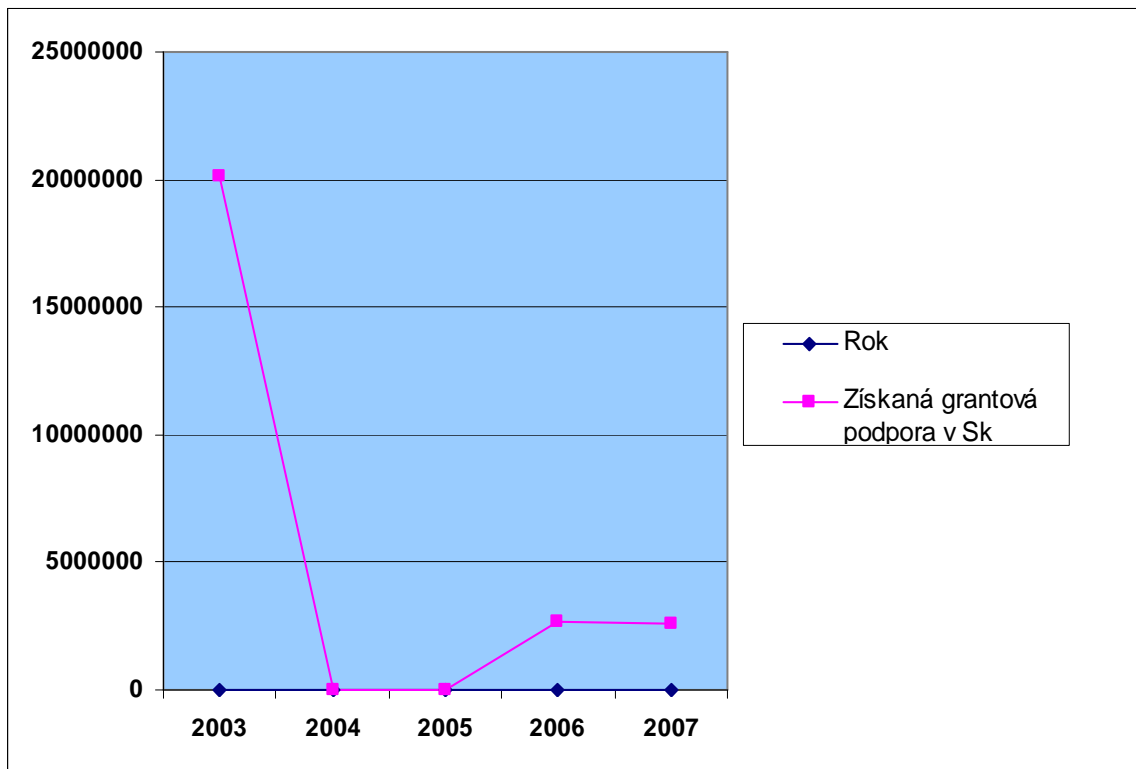
4. Viacúčelové ihriská – poskytnuté: 1 000 000 Sk

Dotačný orgán: Úrad vlády a Nadácia SPP

5. Vzdelávanie zamestnancov verejnej správy Mesta Rožňava – poskytnuté 1 259 280 Sk

Dotačný orgán: Európsky sociálny fond

Graf 2 Získané grantové prostriedky mesta Rožňava

Mesto pripravuje Konceptiu rozvoja mesta pre roky 2007-2013, v ktorom sa zameriava na hospodársky a ekonomický rozvoj mesta.

Mesto Rožňava v predchádzajúcom volebnom období nemalo vytvorené oddelenie ktorého činnosť by bola zameraná na vypracovanie projektov. Projekty si dali urobiť dodávateľským spôsobom, čo pre mesto bolo nevýhodné, najmä z ekonomického hľadiska. V súčasnom období má mesto Rožňava vytvorené oddelenie strategického rozvoja, ktoré sa v zmysle Rozvojového programu Mesta zapája do vyhlásených projektov.

Mesto koncom roka 2007 podpísalo zmluvu s Ministerstvom hospodárstva na financovanie priemyselného parku vo výške finančných prostriedkov 169 974 833 Sk.

4. 6 Revúca

Revúca sa rozprestiera v srdci historického územia Gemera. Najstaršia zachovaná písomná zmienka o nej je z roku 1357. V roku 1556 ju spustošili Turci. Ako mesto sa po prvýkrát spomína v roku 1557 v urbáre Muránskeho panstva. V Revúcej sa rozvíjali rôzne remeslá, predovšetkým tkáčstvo, súkenníctvo, hrnčiarstvo, garbiarstvo a kováčstvo. Rozmach Revúcej viac ako poltisícročie ovplyvňovala výroba a spracovanie železa. Železiarsku tradíciu pripomína erb. Tvorí ho štít sýtočervenej farby so strieborným skríženým hámorníckym

náčíním, s kliešťami a kladivom. V 19. storočí, keď sa tu vyrobilo až 15 % celoslovenskej výroby železa, bola revúca jedným z centier slovenského národného a kultúrneho života. Z iniciatívy evanjelického kňaza Samuela Reussa založili v roku 1822 v evanjelickej fare slovenskú knižnicu. Evanjelická fara sa stala centrom stretávania sa národovcov z Gemera a Malohontu, čo priaznivo ovplyvňovalo prípravy pre vznik slovenskej strednej školy. Tie vyústili v založenie Slovenského evanjelického augsburského vyznania gymnázia. Gymnázium bolo jedinou úplnou strednou školou v celej histórii Slovákov až do roku 1918. Po roku 1989 mesto začalo meniť svoju tvár predovšetkým novým vzťahom k jeho majetku ako i aktivitami miestnych podnikateľov. Mesto je domovom predovšetkým textilákov a magnezitárov, ktorí nachádzajú pracovné príležitosti v blízkych akciových spoločnostiach Slovmag Lubeníka Slovenské magnezitové závody Jelšava. Revúca je vhodným východiskovým miestom pre letné a zimné turistické trasy do Slovenského rudohoria, najmä do jeho jedinečného chrámu prírody, blízkeho Národného parku Muránska planina a jeho súčasťou sú zrúcaniny Muránskeho hradu najvyššie položeného v strednej Európe (938 m). Ani nie dve desiatky kilometrov od mesta je vzdialená svetoznáma Ochtinská aragonitová jaskyňa.

Za obdobie rokov 2003-2007 bolo spracovaných a podaných 9 projektov pre grantové a dotačné schémy na podporu aktivít rozvoja mesta zo zdrojov EÚ a štátneho rozpočtu, ako aj grantov iných nadácií a združení. To znamená, že mesto využilo grantovú schému štrukturálnych fondov EÚ, ktorá bola doposiaľ vyhlásená pre mestá ako oprávnených žiadateľov, aby v nej malo svoj projekt a možnosti získania dotácií zo štátnych zdrojov alebo iných donorov, kde mohlo byť oprávneným žiadateľom.

Za toto obdobie bolo podporených 7 projektov, z ktorých bola získaná finančná čiastka 24 754 398 Sk..

Prehľad podaných a schválených programov Revúca

Tabuľka č. 4

Rok	Počet podaných projektov	Počet schválených projektov	Získaná podpora v Sk
2003	4	2	2 658 000
2004	3	3	18 550 000
2005	1	1	170 000
2006	0	0	0
2007	1	1	3 376 398
Spolu	9	7	24 754 398

V roku 2003 bola získaná podpora na 2 projekty: 2 658 000 Sk

1. Materiálové a technické vybavenie triedeného zberu a zberného dvora nebezpečných odpadov mesta Revúca – poskytnuté 1 858 000 Sk

Dotačný orgán: Recyklačný fond

2. Základná škola – rekonštrukcia základov – poskytnuté 800 000 Sk

Dotačný orgán: Ministerstvo školstva SR

3. Uzavretie rekultivácia a monitorovanie skládky odpadov Modrá Lúka – žiadosti nevyhovené Dotačný orgán: Ministerstvo životného prostredia SR

4. Inžinierske siete pre IBV za nemocnicou, Revúca – II. etapa, vodovodné rozvody – žiadosti nevyhovené Dotačný fond: Ministerstvo výstavby a region. rozvoja SR

V roku 2004 bola získaná podpora na 3 projekty: 18 550 000 Sk

1. Údržba miestneho rozhlasu – požiadavka 200 000,- Sk a poskytnuté 50 000 Sk

Dotačný orgán: Ministerstvo kultúry SR

2. Uzavretie rekultivácia a monitorovanie skládky odpadov Modrá Lúka – poskytnuté 5 025 000 Sk.

Dotačný orgán: Ministerstvo životného prostredia SR

3. Inžinierske siete pre IBV za nemocnicou, Revúca – II. etapa, vodovodné rozvody – poskytnuté 13 475 000,- Sk

Dotačný orgán: Ministerstvo životného prostredia SR

V roku 2005 bola získaná podpora na 1 projekt: 170 000 Sk

1. Rekonštrukcia ZŠ na ul. Hviezdoslavovej a Jilemnického – poskytnuté 170 000 Sk

Dotačný orgán: Ministerstvo školstva SR

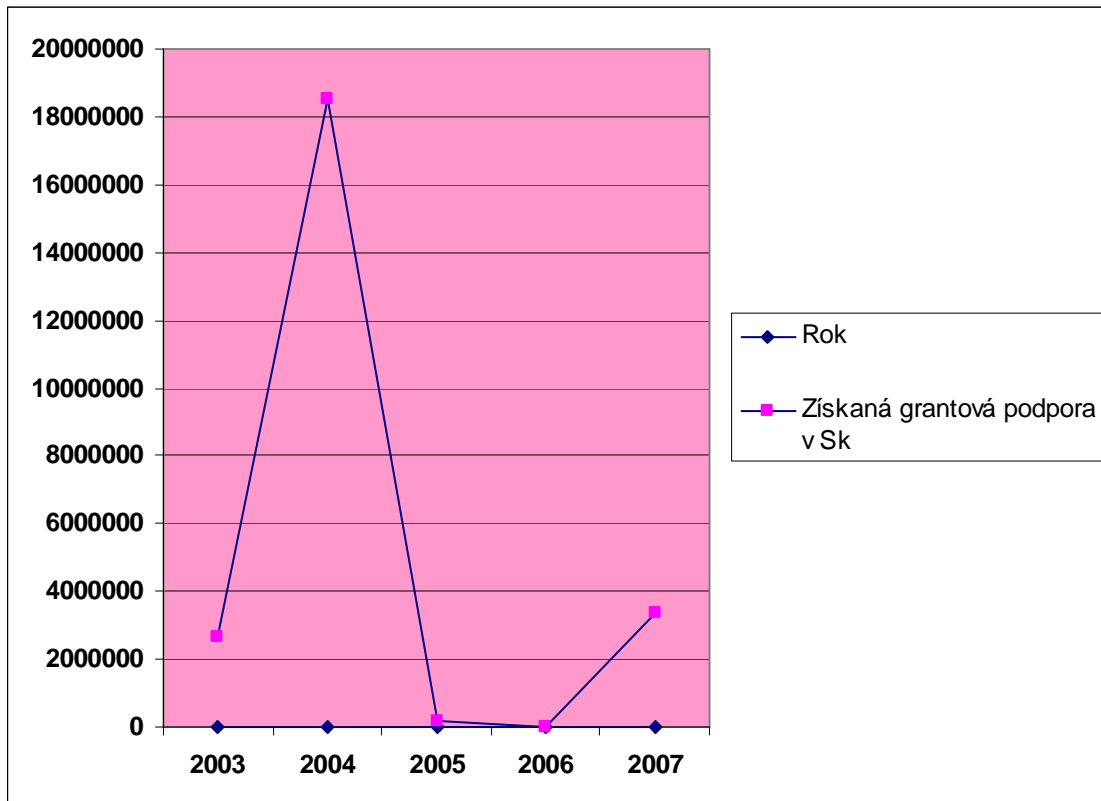
V roku 2007 bola získaná podpora na 1 projekt: 3 376 398,20 Sk

1. Program hospodárskeho, sociálneho a kultúrneho rozvoja mesta - poskytnuté

3 376 398,20 Sk

Dotačný orgán: Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja SR

Graf 3 Získané grantové prostriedky mesta Revúca

Mesto Revúca v predchádzajúcom volebnom období nemalo vytvorené oddelenie, ktorého činnosť by bola zameraná na vypracovanie projektov. Projekty si dali urobiť dodávateľským spôsobom, čo pre mesto bolo nevýhodné, najmä z ekonomického hľadiska. V súčasnom období má mesto vytvorené oddelenie strategického rozvoja, ktoré sa v zmysle Rozvojového programu Mesta sa zapája do vyhlásených projektov.

V súčasnom období Mesto Revúca má podpísanú zmluvu s Ministerstvom výstavby a regionálneho rozvoja na vypracovanie dokumentu Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja Revúcej v sume 3 376 398,20 Sk.

4.7 Tornaľa

Najväčším a zároveň jediným mestom a administratívnym centrom južného Gemera je Tornaľa, s počtom obyvateľov 8 170, ktorá leží pri rieke Slaná. Prvá písomná zmienka o osade na území dnešného mesta pochádza z roku 1245. Tornaľa bola v minulosti významnou poštovou stanicou a správnym strediskom rozľahlej poľnohospodárskej oblasti. Poľnohospodársko – remeselný charakter si mesto zachovalo aj v 20. storočí.

Medzi vzácne pamiatky patria rímskokatolícky kostol z konca 19. storočia a evanjelický kostol z roku 1933. V Tornaľi od roku 1824 sídli knižnica gemerského reformovaného dištriktu. Z prírodných atraktivít si za pozornosť zaslúži prameň minerálnej vody, ktorý vyviera v severozápadnom okraji mesta smerom na Rimavskú Sobotu.

Prehľad podaných a schválených programov Tornaľa

Tabuľka č. 5

Rok	Počet podaných projektov	Počet schválených projektov	Získaná podpora v Sk
2003	8	3	89 366 000
2004	10	2	2 745 000
2005	6	2	3 042 436
2006	5	3	4 905 622
2007	9	3	2 351 000
Spolu	38	13	102 410 057

V roku 2003 bola získaná podpora na 3 projekty: 89 366 000 Sk

1. Rekonštrukcia historickej budovy Biely dom - poskytnuté 2 850 000 Sk

Dotačný orgán: Ford Motor Company

2. Kanalizácia a čistička odpadových vôd – poskytnuté 85 000 000 Sk

Dotačný orgán: Enviromentálny fond - Ministerstvo životného prostredia

3. Pomoc segregovaným osadám – žiadosti nevyhované

Dotačný orgán: Ministerstvo práce a sociálnych vecí a rodiny SR

4. Centrum prvého kontaktu – žiadosti nevyhované

Dotačný orgán: Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja SR

5. Strategický plán rozvoja mesta Tornaľa - žiadosti nevyhované

Dotačný orgán: Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja SR

6. Rekonštrukcia Morského oka – kúpaliska – poskytnuté 1 116 000 Sk

Dotačný orgán: Veľvyslanectvo Veľkej Británie

7. Rekonštrukcia historickej budovy Biely kôň – poskytnuté 2 850 000 Sk

Dotačný orgán: Ford Motor Copany

8. Úprava mestského parku Zoltánka – poskytnuté 400 000 Sk

Dotačný orgán: Ministerstvo životného prostredia SR – Enviromentálny fond

V roku 2004 bola získaná podpora na 2 projekty: 2 745 000,- Sk

1. Vypracovanie akčného plánu integrovanej ochrany prírodných zdrojov údolia rieky Slaná – žiadosti nevyhovené

Dotačný orgán: Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja SR

2. Základná škola Škultétyho – rekonštrukcia okien – žiadosti nevyhovené

Dotačný orgán: Ministerstvo školstva SR

3. Základná umelecká škola – rekonštrukcia – žiadosti nevyhovené

Dotačný orgán: Ministerstvo školstva SR

4. Základná škola Mierová – žiadosti nevyhovené

Dotačný orgán: Ministerstvo školstva SR

5. Rekonštrukcia historickej budovy Biely kôň - 245 000 Sk

Dotačný orgán: Ford Motor Copany

6. Rekonštrukcia mestskej telocvične – žiadosti nevyhovené

Dotačný orgán: Ministerstvo financií SR

7. Amfiteáter – zastrešenie javiska – žiadosti nevyhovené

Dotačný orgán: Ministerstvo kultúry SR

8. Nájomné byty s nižším štandardom – poskytnuté 2 500 000 Sk

Dotačný orgán: Úrad splnomocnenkyne vlády SR pre rómske komunity

9. Revitalizácia zelene na území „ Rekreačnej zóny Mesta Tornaľa – žiadosti nevyhovené

Dotačný orgán: Ministerstvo životného prostredia SR – Enviromentálny fond

10. Vodovod ulica Dlhá – žiadosti nevyhovené

Dotačný orgán: Ministerstvo životného prostredia SR – Enviromentálny fond

V roku 2005 bola získaná podpora na 2 projekty: 3 042 436 Sk

1. Základná umelecká škola – rekonštrukcia – žiadosti nevyhovené

Dotačný orgán: Ministerstvo výstavby SR

2. Projektová dokumentácia pre nájomné byty s nižším štandardom – poskytnuté 140 000

Sk. Dotačný orgán: Úrad splnomocnenkyne vlády SR pre rómske komunity

3. Technická vybavenosť časti Berek – asfaltovanie - žiadosti nevyhovené

Dotačný orgán: Úrad splnomocnenkyne vlády SR pre rómske komunity

4. Zvyšovanie kvality životného prostredia - žiadosti nevyhovené

Dotačný orgán: Úrad splnomocnenkyne vlády SR pre rómske komunity

5. Nájomné byty s nižším štandardom – poskytnuté 2 902 436 Sk

Dotačný orgán: Ministerstvo výstavby SR

6. Ľadovňa – rekonštrukcia budovy - žiadosti nevyhovené

Dotačný orgán: Baunit

V roku 2006 bola získaná podpora na 2 projekty: 4 905 622 Sk

1. Nájomné byty s nižším štandardom – poskytnuté 3 241 728 Sk

Dotačný orgán: Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja SR

2. Úprava parku mestskej časti Králik – poskytnuté 273 893 Sk
Dotačný orgán: Fond sociálneho rozvoja

3. Obnova historického objektu Biely kôň – poskytnuté 1 390 000 Sk
Dotačný orgán: Banskobystrický samosprávny kraj

4. Program obnovy dediny Mikroregión pri Slanej – žiadosti nevyhované
Dotačný orgán: SAŽP Banská Bystrica

5. Individuálne potreby – plynofikácia CVČ
Dotačný orgán: Ministerstvo financií SR

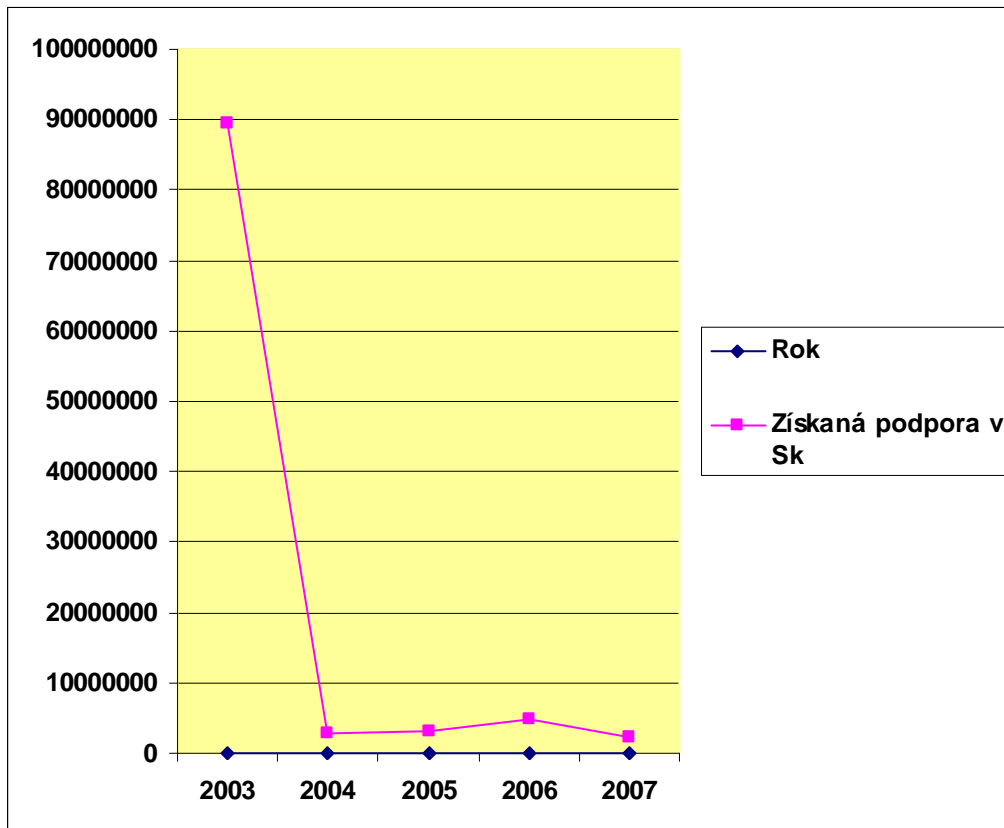
V roku 2007 bola získaná podpora na 3 projekty: 2 351 000 Sk

1. Otvorená škola pre oblasť CVČ – žiadosti nevyhované
Dotačný orgán: Ministerstvo školstva SR

2. Otvorená škola pre oblasť športu MŠ - žiadosti nevyhované
Dotačný orgán: Ministerstvo školstva SR

3. Mobilné jazykové laboratórium - žiadosti nevyhované
Dotačný orgán: Ministerstvo školstva SR

4. Detské dopravné ihrisko - žiadosti nevyhované
Dotačný orgán: Ministerstvo školstva SR

5. Vatra v Stárni – poskytnuté 22 000 Sk
Dotačný orgán: Úrad Banskobystrického samosprávneho kraja

6. Skvalitnenie dopravnej infraštruktúry v mestskej časti Králik - poskytnuté 42 000 Sk
Dotačný orgán: Úrad Banskobystrického samosprávneho kraja

7. Rekonštrukcia strechy na budove ZUŠ - žiadosti nevyhované
Dotačný orgán: Ministerstvo financií SR

8. Vytvorenie kancelárie prvého kontaktu a turistického informačného centra -
žiadosti nevyhovené Dotačný orgán: Ministerstvo financií SR

9. Technická vybavenosť pre rómsku osadu poskytnuté 2 287 000 Sk
Dotačný orgán: Úrad splnomocnenkyne vlády SR pre rómske komunity

Graf 4 Získané grantové prostriedky mesta Tornaľa

Za obdobie rokov 2003-2007 bolo spracovaných a podaných 41 projektov pre grantové a dotačné schémy na podporu aktivít rozvoja mesta zo zdrojov EÚ a štátneho rozpočtu, ako aj grantov iných nadácií a združení. To znamená, že mesto využilo každú grantovú schému štrukturálnych fondov EÚ, ktorá bola doposiaľ vyhlásená pre mestá ako oprávnených žiadateľov, aby v nej malo svoj projekt a možnosti získania dotácií zo štátnych zdrojov alebo iných donorov, kde mohlo byť oprávneným žiadateľom.

Za toto obdobie bolo podporených 13 projektov, z ktorých bola získaná finančná čiastka 102 410 057 Sk.

4.8 SWOT analýza regiónu Gemer

Silné stránky	Slabé stránky
Všeobecné poloha regiónu	Všeobecné realizácia existujúcich stratégií
Ludské zdroje dostatok pracovných síl udržiavané ľudové tradície aktívne kultúrne a športové zdrženia	Ludské zdroje znižovanie počtu obyvateľstva vyst'ahovaním stárnutie obyvateľov mesta najvyššia miera nezamestnanosti vysoká miera nezamestnanosti s nižším vzdelaním nedostatok pracovných príležitostí strata pracovných návykov nízka kúpyschopnosť nezáujem mladých ľudí o veci verejné
Ekonomika stúpajúci počet podnikateľských subjektov tradícia stavebníctva tradícia baníctva tradícia potravinárstva	Ekonomika nevyužívanie prírodných zdrojov nedostatok investorov a pracovných miest zastarané technológie nízka konkurenciechopnosť podnikov útlm tradičného potravinárskeho priemyslu nedostatočný rozvoj služieb pre občanov
Občianska vybavenosť dostatočné pokrytie verejnou dopravou vybudovaná sieť lekárov prvého kontaktu dostatočné zastúpenie finančných inštitúcií dostupné rozhlasové a televízne vysielanie dostupné telekomunikačné služby miestne médiá vybudovaná energetická sieť stabilná mestská polícia	Občianska vybavenosť nedostatok cenovo dostupných a nájomných bytov úroveň bývania rómskej komunity nízky rozvoj bytovej výstavby stúpajúci trend ochorení zlý technický stav miestnych komunikácií neriešená dopravná situácia vybavenie zdravotníckych zariadení
Vzdelávanie, kultúra, šport rovnomerná rozložená sieť MŠ a ZŠ existencia stredných škôl a gymnázií existencia školských jedální zapájanie detí a mládeže do voľnočasových aktivít schopnosť organizovať kultúrne podujatia kultúrne pamiatky	Vzdelávanie, kultúra a šport technický stav nehnuteľností technický stav škôl nedostatočné vybavenie škôl technický stav budov historického významu
Životné prostredie dobré klimatické podmienky vybudovaná ČOV kvalita ovzdušia separovaný zber odpadu	Životné prostredie stúpajúce množstvo komunálneho odpadu
Rozvoj cestovného ruchu priaznivé klimatické a prírodné podmienky pre rozvoj cestovného ruchu historické danosti prírodné bohatstvo, chránené územia turistické náučné chodníky	Rozvoj cestovného ruchu nízky rozvoj cestovného ruchu

Príležitosti	Ohrozenia
finančné zdroje z EÚ, SR, VÚC poloha regiónu pre rozvoj podnikania výstavba rýchlostnej komunikácie R2 využívanie nástrojov pre lákanie nových investorov rozvoj podnikania zvýšenie kvalifikácie ľudských zdrojov možnosť tvorby priemyselného parku	nestabilná, nedokonalá a stále meniac sa legislatíva nízke právne a spoločenské povedomie vymáhateľnosť práva trvalý nezáujem vlády o južné regióny nevybudovanie rýchlostnej komunikácie R2 nepripravenosť na čerpanie eurofondov pokračujúci nepriaznivý demografický vývoj pokračujúci odchod mladých a vzdelaných nepochopenie občanov pre rozvojové aktivity cena pozemkov cena energií, potenciálna energetická kríza

5 Záver

Slovensko vyčerpalo za programové obdobie 2004 – 2006 len o niečo viac ako polovicu pridelených finančných prostriedkov z Európskej únie, musí ešte vyčerpať zo záväzku programového obdobia ešte vyše 425 mil. eura. Medzi najčastejšie dôvody nenaplnovania zazmluvnenia eurofondov patrili odstúpenie prijímateľov od zmlúv, ako aj s tým súvisiaci výber projektov zo zásobníka projektov. Rovnako i zrušenie procesu verejného obstarávania či zníženie vyhratej sumy z obstarávania.

Po vstupe do Európskej únie sa nám otvorili možnosti vo veľkom využívať finančnú pomoc, ktorou sa EÚ snaží vyrovnat' rozdiely medzi jednotlivými regiónmi. Slovné spojenie „štrukturálne fondy“ si už mnohí zástupcovia samosprávy, neziskových organizácií alebo sociálnej oblasti osvojili a vyskúšali priamo na vlastnej koži.

V tejto diplomovej práci charakterizujeme rozvojovú úroveň regiónu Gemer. Rozoberáme silné a slabé stránky, ako aj príležitosti a ohrozenia jeho ďalšieho rozvoja.

Hlavnou brzdou rozvoja regiónu Gemer je:

- neprimeraná environmentálna a dopravná infraštruktúra na potrebné využívanie plného potenciálu populačných centier a na podporu rozvoja vidieckych oblastí. Hlavným problémom je nedostupnosť a absencia hlavných dopravných trás,
- vysoká miera nezamestnanosti, hlavne medzi mladými ľuďmi v kombinácii s úrovňou vzdelávania a odbornej prípravy, ktorá nezodpovedá potrebám zamestnávateľov a nízka mobilita pracovných síl,
- nekonkurencieschopný súkromný sektor, ktorý ešte nie je plne modernizovaný, malá a ďalej sa znižujúca výskumná a vývojová báza,
- neukončená privatizácia,
- nezamestnanosť na vidieku spôsobená prepúšťaním pracovníkov v poľnohospodárstve a nedostatkom alternatívnych pracovných príležitostí vo vidieckych oblastiach a zastaralosť poľnohospodárskych prevádzok,
- absencia modernej, efektívnej verejnej správy, vrátane ukončenia procesu decentralizácie
- modernizácia a príprava malých a stredných podnikov na vnútorný trh rozšírenej Európskej únie a na globálne trhy, vrátane rozšírenia výskumu a vývoja, rozvoj informačnej spoločnosti a otvorenie trhu s obnoviteľnou energiou,
- schopnosť prilákať ďalšie veľké priame zahraničné investície, ktoré vytvoria pracovné miesta a zlepšia know-how, čo prinesie multifunkčný efekt v celom hospodárstve,

- mobilizácia miestnych iniciatív na rozvoj podnikania a podpora združení a sietí medzi miestnymi podnikateľmi na rozšírenie účasti na hospodárskom a spoločenskom živote, vrátane podpory konkrétnych rozvojových iniciatív,
- dostupnosť spoľahlivých, vzdelaných a potenciálne vysoko produktívnych pracovných síl,
- prítazlivé prírodné prostredie, kultúrne dedičstvo, poloha v strednej Európe a prítazlivá krajina na rozvoj cestovného ruchu. V európskom kontexte je Slovensko celkovo zaradené medzi krajiny s relatívne dobrým životným prostredím.

Zo získaných výsledkov vyplýva, že obciam analyzovaných v regióne Gemer sa podarilo získať finančné prostriedky z predvstupových fondov a zo štrukturálnych fondov EÚ na konkrétnych projektoch v celkovej hodnote 181 776 211 Sk. Banskobystrický samosprávny kraj vyčerpal najväčšie množstvo zdrojov a to vo výške 7 mld. Sk. Tieto výsledky možno považovať za úspech vzhľadom na súčasné podmienky, ale tiež treba povedať, že toto číslo by mohlo byť oveľa vyššie, keby sa zmenil uplatňovaný systém využívania štrukturálnych fondov EÚ a zároveň pripravenosť pracovníkov na vypracovanie kvalitných projektov. Predkladatelia projektov by privítali zjednodušené formuláre žiadostí, odstránenie byrokracie, skrátenie a sprehľadnenie celého procesu hodnotenia, čím by sa urýchlilo vyplácanie finančných prostriedkov. Zároveň je potrebné poukázať na kvalitu posudzovania projektov podľa miery známostí a kontaktov, ale nie podľa skutočnej úrovne jeho spracovania a efektu, ktorý prinesie a aby finančná podpora bola smerovaná do tých oblastí, ktoré ju najviac potrebujú. Je len na nás ako dokážeme sa zo súčasných chýb poučiť a tak vytvoriť efektívnejší systém programovania, implementácie, monitorovania a hodnotenia štrukturálnych fondov, ktorí zabezpečí vyvážený sociálno-ekonomický rozvoj.

Zlá sociálna a ekonomická situácia regiónu Gemer má negatívny dopad aj na úroveň všeobecnej vzdelanosti obyvateľstva a na úroveň technologickej a informačnej gramotnosti. Doporučujeme orgánom samospráv realizovať také projekty, ktoré prispievajú v rámci celoživotného vzdelávania k vzdelávaniu uchádzačov o zamestnanie a ich prípravu pre trh práce s orientáciou do profesií, pri ktorých sa uchádzači o zamestnanie majú možnosť uplatniť na trhu práce. Rozhodujúcou je podpora nových podnikateľských aktivít a rozvoj doterajších kapacít zameraných na využívanie miestnych prírodných a tiež ľudských zdrojov, využívanie cestovného ruchu na hospodársky rast regiónu. Vytváranie podmienok na budovanie a rozvoj priemyselných parkov a znovuzrodenie slovenského priemyslu je jedným zo základných predpokladov ekonomického rozvoja jednotlivých regiónov.

6 Literatúra

1. **Balko, L. a kolektív:** Štrukturálne fondy európskej únie v slovenskej právnej reflexii
Vydavateľstvo : Ing. Miroslav Mračko Bratislava, 2004. ISBN 80-8057-586-X
2. **Bielik, P. a kolektív:** Ekonomika poľnohospodárstva a európska integrácia. Nitra: SPU,
1999. str. 31. ISBN 80-7137-616-7
3. **Bugárová, J. a kolektív:** Medzinárodné vzťahy na prahu 3.tisícročia. Vydavateľstvo:
Ekonom, 2002. str. 17. ISBN 80-225-1562-0
4. **Drahošová, A. – Fáberová, I. – Gazdová, E.:** Slovensko a Európska únia –Prechod od
predvstupovej pomoci k štrukturálnym fondom. Bratislava: Grafis s.r.o., 2004. str.8.
ISBN 80-89180-00-0
5. **Fígel', J. a Adamiš, M.:** Slovensko na ceste do európskej únie, Kapitoly a súvislosti.
Vydavateľstvo: Zastúpenie Európskej komisie v SR, 2004. ISBN 80-89102-07-7
6. **Filo, P. a Lipianska, J.:** Projekty pre regionálny rozvoj, Vydavateľstvo:ERA OZ,
Bratislava, 2005. ISBN 80969367-0-0
7. **Fígel', J a Adamiš, M.:** Slovensko na ceste do Európskej únie. Vydavateľstvo: Grafis,
s.r.o., 2004. str.9. ISBN 80-89180-01-9
8. **Gozora, V.:** Projektový manažment II, Praktická časť k financovaniu projektov zo
štrukturálnych fondov v EÚ a národných zdrojov. Nitra 2005
9. **Hamalová, M.:** Ekonomika regionalizácie Slovenska, Rozvoj vidieka, Nitra: VŠP, 1994.
str.198 .
10. **Holešová, H. :** **Malé a stredné podnikanie.** Dunajská Streda: Grafis.2003. str.33.
ISBN 80-969025-0-4
11. **Horeháj, J. a Kolláriková, M.:** In: Európska únia. Banská Bystrica: Občianske združenie

Ekonomía, 2002. str. 13. ISBN 80-8055-714-4

12. **Košťan, P.:** Projektový manažment. Banská Bystrica: Centrum vzdelávania neziskových Organizácií, 2005. str. 6. ISBN 80-969309-7-4
13. **Krniská, R.:** Podmienky trvale udržateľného rozvoja v regióne. In: Riešenie krízových situácií a občianska bezpečnosť v špecifickom prostredí. Nitra: Slovenská akadémia poľnohospodárskych vied, 2005. str. 82.
14. **Lázsló, F.:** Etapy budovania hospodárskej a menovej únie. Vydavateľstvo: Eures, 2003. str.15. ISBN 80-989033-0-0
15. **Lipnická, P.:** Ako pracuje Európska únia pre občanov ? Bratislava: Novart, 2004. str.4, 5. ISBN80-969262-2-5
16. **Manuál projektového manažéra samosprávy** Vydaný v rámci projektu Absorbujeme viac. Príprava samospráv načerpanie podporných fondov EU, 2005. str. 5
17. **Mc Cormick, J.:** Understanding the European Union 3rd. Palgrave Macmillan, 2005. ISBN 978-1-4039-4451-1
18. **Maier, G.- Tödting, F.:** Regionálna a urbanistická ekonomika 2, ELITA Bratislava, 1998. ISBN 80-8044-049-2
19. **Pinder, J.:** The European Union A Very Short Induction., Oxford, 2001. ISBN 978-0-19-285375-2
20. **Rajčáková, E. a Švecová, A.:** Regionálna politika a štrukturálne nástroje EÚ a ich aplikácia v podmienkach SR. Bratislava, 2003. ISBN 80-98080-55-3
21. Regionálna politika Európskej únie, In: Príručka Slovensko a Európska únia, 2002. str. 3 Barnier. ISBN 80-89102-01-8
22. **Sibl, J. – Guziova, Z. – Straka, P.:** Ochrana biodiverzity. In: Skriptá, Prírodovedecká

fakulta univerzity Komenského Bratislava, 2004

- 23. Šípl, D. a Čiderová, D.:** Slovenská republika a Európska únia: Potrebujú sa navzájom? Vydavateľstvo Eurounion, 2002. str. 8. ISBN 80-88984-11-4
- 24. Steiner, J.:** EU Law. Oxford University Press, 2006. ISBN 978-0-19-927959-3
- 25. Tuptová, M.:** Sektorový operačný program Poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka 2004-2006. Bratislava: Informačné centrum „Štrukturálne fondy pre Slovensko“ MVRR SR, september 2004. str.4, 5 .
- 26. Tvrdoň, J. – Hamalová, M. – Žárska, E.:** Regionálny rozvoj, Bratislava: Ekonóm, 1995. str. 178. ISBN 80-225-0671-0
- 27. Úrad pre vydávanie úradných publikácií Európskych spoločenstiev:** Služba Európanom. Čo pre Vás robí Európska komisia. Luxemburg: Európske spoločenstvá 2005. str. 4. ISBN 92-894-9497-2
- 28. Úrad pre vydávanie úradných publikácií Európskych spoločenstiev:** V dialógu s EÚ Pýtajte sa – vyjadrite svoj názor. Luxemburg: Európske spoločenstvá, 2007. str. 4. ISBN 92-79-01007-7
- 29. Úrad pre vydávanie úradných publikácií Európskych spoločenstiev:** Vaše spotrebiteľské práva. Luxemburg: Európske spoločenstvá, 2007. str. 3. ISBN 92-79-03550-9
- 30. Úrad pre vydávanie publikácií Európskych spoločenstiev:** Výročná správa za rok 2006. Vydavateľstvo: Úrad pre úradné publikácie, 2006. str. 2,3. ISBN 92-79-02350-0
- 31. Zubriczky, G. a Szollos, J.:** Poznávame Slovensko Gemer Malohont. Vydavateľstvo: Dajama, 2002. str. 25. ISBN 80-88975-50-6
- 32.** www.amavet687.sk/europa/cojeto.php

33. www.euroinfo.gov.sk

34. www.euroinfo.gov.sk/index/gophp?id=736

35. sk.europa.eu.int/index/go.php?id=23

36. www.fondyeu.info/center.php?str=preco

37. www.slovenska-republika.com/data/oldsites/eu/005.htm

38. www.euroservis.sk

7 Prílohy

1. Rimavská Sobota – Rekreačný komplex Kurinec

2. Rimavská Sobota – Bakta – prívod vody a vodovod

2. Kontraktačno-predajná výstava EURO-RIMA-EXPO

3. Rimavská Sobota – rekonštrukcia Župného domu

4. Rimavská Sobota – Podnikateľský inkubátor

5. Rožňava – oprava rozperných oblúkov nad mestskými uličkami

8. Revúca – rekonštrukcia Základnej školy

9. Tornaľa - kanalizácia a čistička odpadových vôd

